

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

30 juni 2015

WETSONTWERP

**tot verhoging van de wettelijke leeftijd voor
het rustpensioen, de voorwaarden voor de
toegang tot het vervroegd pensioen en de
minimumleeftijd voor het overlevingspensioen**

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 54 **1180/ (2014/2015):**

001: Wetsontwerp.
002: Amendementen.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

30 juin 2015

PROJET DE LOI

**visant à relever l'âge légal de la pension de
retraite, les conditions d'accès à la pension
de retraite anticipée et l'âge minimum de la
pension de survie**

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 54 **1180/ (2014/2015):**

001: Projet de loi.
002: Amendements.

Nr. 4 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 2

Het bepaalde onder 5° weglaten.

VERANTWOORDING

Dit amendement en de amendementen nrs. 6 en 14 strekken ertoe alle bepalingen in verband met de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd en de erop betrekking hebbende loopbaanvoorwaarden weg te laten.

Veeleer dan zich uitsluitend op de leeftijd toe te spitsen – hoewel de effectieve gemiddelde pensioneringsleeftijd in België 59 jaar is, één van de laagste in Europa—, dient men prioritair te werken op de verhoging van de arbeidsparticipatie van de 55- tot 65-jarigen en aldus de effectieve pensioneringsleeftijd op te trekken, zodat hij 65 jaar benadert.

Men dient een verrekend beleid te voeren met *incentives* en positieve maatregelen die aansturen op kwalitatieve aanpassingen van het loopbaaneinde, alsook maatregelen waarmee de werkgevers oudere werknemers aan het werk kunnen houden.

Zoals de experts van de Commissie Pensioenhervorming hebben aangetoond, zal de verhoging van de pensioenleeftijd tot 67 jaar tot gevolg hebben dat enerzijds het aantal pensioengerechtigden naar gelang van het scenario met 7 à 12 % afneemt, en dat anderzijds het aantal gevallen van parallelle uitstap uit de arbeidsmarkt fors zal toenemen (richting werkloosheid, tijdskrediet, loopbaanonderbreking en invaliditeit). Aangaande de invaliditeit heeft de Algemene Directie Humanisering van de Arbeid van de FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg onlangs aangegeven dat het aantal mensen in invaliditeit almaar blijft toenemen (bijna 22 % tussen 2008 en 2013). Ook Securex (organisatie die gespecialiseerd is in Human Resources) merkt op dat het invaliditeitspercentage significant is gestegen. Die toename is volgens Securex direct gerelateerd aan de verplichting om langer te werken.

Bovendien brengt de verhoging ongelijkheden ten opzichte van de vrouwen met zich. Drie op vier vrouwen halen immers geen loopbaan van 42 jaar, de periodes van gelijktelling inbegrepen. Zij zullen dus genoopt zijn te werken tot voorbij de leeftijd van de vervroegde pensionering (63 jaar). Op die leeftijd komt 60 % van hen ook niet tot een loopbaan van 38 jaar. Zij zullen genoopt zijn te werken tot 67 jaar. Daarenboven

N° 4 DE MME **FONCK**

Art. 2

Supprimer le 5°.

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à supprimer tous les articles se rapportant au relèvement de l'âge légal de la pension et des conditions de carrière y afférentes.

Plutôt que de se focaliser uniquement sur l'âge, alors même que l'âge de départ moyen effectif à la pension est de 59 ans en Belgique, un des plus bas en Europe, il convient d'agir en priorité sur l'augmentation du taux d'emploi des 55-65 ans et relever ainsi l'âge de départ effectif à la pension pour le rapprocher des 65 ans.

Une politique ambitieuse doit être déployée avec des mesures incitatives et positives visant des aménagements qualitatifs des fins de carrière, ainsi que des mesures permettant aux employeurs de maintenir les travailleurs âgés.

Comme démontré par les experts de la Commission de réformes des pensions, le recul de l'âge de la pension à 67 ans aura comme conséquence, d'une part, une baisse du nombre de bénéficiaires de la pension de l'ordre de 7 à 12 % selon les scénarios, et d'autre part, une forte augmentation des sorties parallèles (vers le chômage, le crédit-temps, l'interruption de carrière et l'invalidité). Concernant l'invalidité, la Direction Générale Humanisation du SPF Emploi indiquait récemment que le nombre de personnes en invalidité ne cesse de croître (près de 22 % entre 2008 et 2013). De même, Securex (société spécialisée en Ressources Humaines) relève que le nombre d'invalidité de longue durée a augmenté de façon significative. Cette augmentation est en lien direct avec l'obligation de travailler plus longtemps selon Securex.

En outre, le relèvement entraîne des inégalités à l'encontre des femmes. En effet, trois femmes sur quatre n'arrivent pas à une carrière de 42 ans, périodes assimilées comprises. Elles seront donc contraintes de travailler au-delà de l'âge de la pension anticipée à 63 ans. A cet âge, 60 % des femmes n'arrivent pas non plus à une carrière de 38 ans. Elles seront obligées de travailler jusqu'à 67 ans. En outre, 8 femmes sur

komen 8 op 10 vrouwen niet tot een loopbaan van 44 jaar (J. Berghman, H. Peeters en A. Mutsaerts, De pensioenbescherming in België: overzicht in uitdagingen, in P. D'Hoine en B. PATTYN (uitg.), Over de grenzen en generaties heen – XXI Lessen voor de eenentwintigste eeuw, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2012, blz. 111).

10 n'arrivent pas à une carrière de 44 ans (J. BERGHMAN, H. PEETERS en A. MUTSAERTS, De pensioenbescherming in België: overzicht en uitdagingen, in P. D'HOINE en B. PATTYN (eds.), Over de grenzen en generaties heen – XXI Lessen voor de eenentwintigste eeuw, Leuven, Universitaire Pers Leuven, 2012, p. 111).

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 5 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 9

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit amendement en de amendementen nrs. 13 en 18 strekken ertoe de bepalingen weg te laten die verband houden met de verhoging van de minimumleeftijd voor het overlevingspensioen, omdat de thans vigerende minimumleeftijd van 50 jaar moet worden behouden.

Wat het pensioen betreft, worden vrouwen al op zoveel vlakken ongelijk behandeld:

— hun gemiddelde loopbaan is veel korter dan die van de mannen;

— de uitkering voor tijdskrediet wordt geschrapt, zonder opgave van redenen;

— de inkomensgarantie-uitkering wordt gehalveerd na twee jaar;

— enzovoort.

De nieuwe regeling bestraft de vrouwen, omdat ze gevolgen heeft voor hun situatie (in 2013 was bijna 99 % van alle begunstigden van een overlevingspensioen een vrouw). Dit is dus een forse achteruitgang van hun bij artikel 23 van de Grondwet gewaarborgd fundamenteel recht op sociale zekerheid.

N° 5 DE MME **FONCK**

Art. 9

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à supprimer les articles liés au relèvement de l'âge minimum de la pension de survie. En effet, il convient de maintenir l'âge de 50 ans en vigueur actuellement.

Les femmes font déjà l'objet de nombreuses inégalités en matière de pensions:

— carrière moyenne nettement plus courte que les hommes;

— suppression de l'allocation pour les crédit-temps sans motifs;

— réduction de moitié de l'allocation de garantie de revenu après deux ans;

— etc.

Le nouveau dispositif pénalise les femmes, dès lors qu'il impactera principalement sur leur situation (en 2013, près de 99 % des bénéficiaires des pensions de survie étaient des femmes) et constitue donc un recul significatif de leur droit fondamental à la sécurité sociale, tel que garanti par l'article 23 de la Constitution.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 6 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 12

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 4.

N° 6 DE MME **FONCK**

Art. 12

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 4.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 7 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 18

In het bepaalde onder 6°, in de ontworpen punten 4°, b, en 5°, b, de woorden “61 jaar” telkens vervangen door de woorden “60 jaar”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 7 DE MME **FONCK**

Art. 18

Au 6°, aux 4°, b et 5°, b proposés, remplacer chaque fois les mots “61 ans” par les mots “60 ans”.

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 8 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 18

In het bepaalde onder 6°, in het ontworpen punt 4°, b, de woorden “42 kalenderjaren” vervangen door de woorden “41 kalenderjaren”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 8 DE MME **FONCK**

Art. 18

Au 6°, au 4°; b, proposé, remplacer les mots “42 années civiles” par les mots “41 années civiles”.

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 9 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 18

In het bepaalde onder 6°, in de ontworpen punten 4°, a, en 5°, b, de woorden “43 kalenderjaren” telkens vervangen door de woorden “41 kalenderjaren”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 9 DE MME **FONCK**

Art. 18

Au 6°; aux 4; a et 5°, b, proposés remplacer chaque fois les mots “43 années civiles” par les mots “41 années civiles”

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 10 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 18

In het bepaalde onder 6°, in het ontworpen punt 5°, a, de woorden “44 kalenderjaren” vervangen door de woorden “42 kalenderjaren”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 10 DE MME **FONCK**

Art. 18

Au 6°, au 5; a, proposé, remplacer les mots “44 années civiles” par les mots “42 années civiles” .

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 11 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 19

Het bepaalde onder 1° vervangen door wat volgt:

“1° de opzegtermijn heeft een aanvang genomen vóór 1 januari 2015 of de door de opzeggingsvergoeding gedekte periode heeft een aanvang genomen vóór 1 januari 2015;”.

VERANTWOORDING

Het ontworpen artikel moet worden gewijzigd omdat het niet overeenstemt met het beginsel van niet-retroactiviteit van de wet, zoals de Raad van State aangeeft in zijn advies nr. 57-6581/1-2. Aangezien de wet in werking treedt op 1 januari 2015, kan de regering geen regels vaststellen die betrekking hebben op een periode die voorafgaat aan het bestaan ervan.

Voorts moet worden voorzien in een billijker regeling ten aanzien van de overgangsmaatregelen ten behoeve van de werknemers van de overheidssector en de zelfstandigen.

Tot slot heeft de liberale vakbond tijdens de hoorzitting van 29 juni 2015 aangegeven dat in de Nationale Arbeidsraad een akkoord over die datum werd bereikt.

N° 11 DE MME **FONCK**

Art. 19

Remplacer le point 1° comme suit:

“1° le préavis a débuté avant le 1er janvier 2015 ou la période couverte par l’indemnité de préavis a débuté avant le 1er janvier 2015;”.

JUSTIFICATION

Il convient de modifier le dispositif mis en place dès lors qu’il n’est pas conforme au principe de non-rétroactivité de la loi, comme indiqué par le Conseil d’État dans son avis n°57 6581/1-2. Dès lors que la loi entrera en vigueur le 1er janvier 2015, le Gouvernement ne peut fixer des règles se rapportant à une période antérieure à son existence.

Il convient par ailleurs d’être plus équitable par rapport aux mesures transitoires prises pour les travailleurs du secteur public et les travailleurs indépendants.

Enfin, lors de l’audition ce 29 juin 2015, le syndical libéral a indiqué qu’il y avait un accord au sein du Conseil national du travail quant à cette date.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 12 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 19

Het bepaalde onder 1° vervangen door wat volgt:

“1° de opzegtermijn heeft een aanvang genomen vóór 1 januari 2015 en eindigt na 31 december 2016 of de door de opzeggingsvergoeding gedekte periode heeft een aanvang genomen vóór 1 januari 2015 en eindigt na 31 december 2016;”.

VERANTWOORDING

Het ontworpen artikel moet worden gewijzigd omdat het niet overeenstemt met het beginsel van niet-retroactiviteit van de wet, zoals de Raad van State aangeeft in zijn advies nr. 57-6581/1-2. Aangezien de wet in werking treedt op 1 januari 2015, kan de regering geen regels vaststellen die betrekking hebben op een periode die voorafgaat aan het bestaan ervan.

Voorts moet worden voorzien in een billijker regeling ten aanzien van de overgangsmaatregelen ten behoeve van de werknemers van de overheidssector en de zelfstandigen.

Tot slot heeft de liberale vakbond tijdens de hoorzitting van 29 juni 2015 aangegeven dat in de Nationale Arbeidsraad een akkoord over die datum werd bereikt.

N° 12 DE MME **FONCK**

Art. 19

Remplacer le point 1° comme suit:

“1° le préavis a débuté avant le 1er janvier 2015 et prend fin après le 31 décembre 2016 ou la période couverte par l’indemnité de préavis a débuté avant le 1er janvier 2015 et prend fin après le 31 décembre 2016;”.

JUSTIFICATION

Il convient de modifier le dispositif mis en place dès lors qu’il n’est pas conforme au principe de non-rétroactivité de la loi, comme indiqué par le Conseil d’État dans son avis n°57 6581/1-2. Dès lors que la loi entrera en vigueur le 1er janvier 2015, le Gouvernement ne peut fixer des règles se rapportant à une période antérieure à son existence.

Il convient par ailleurs d’être plus équitable par rapport aux mesures transitoires prises pour les travailleurs du secteur public et les travailleurs indépendants.

Enfin, lors de l’audition ce 29 juin 2015, le syndical libéral a indiqué qu’il y avait un accord au sein du Conseil national du travail quant à cette date.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 13 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 21

Het bepaalde onder 1° weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 5.

N° 13 DE MME **FONCK**

Art. 21

Supprimer le 1°.

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 5.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 14 VAN MEVROUW FONCK

Art. 28

Het bepaalde onder 1° weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 4.

N° 14 DE MME **FONCK**

Art. 28

Supprimer le 1°.

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 4.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 15 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 28

In het bepaalde onder 4°, in de ontworpen § 2ter, derde lid, 1°, de woorden “44 kalenderjaren” vervangen door de woorden “42 kalenderjaren”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 15 DE MME **FONCK**

Art. 28

Au 4°, au § 2ter, alinéa 3, 1°, proposé, remplacer les mots “44 années civiles” par les mots “42 années civiles”

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 16 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 28

In het bepaalde onder 4°, in de ontworpen § 2ter, tweede lid, en § 2ter, derde lid, 2°, de woorden “43 kalenderjaren” vervangen door de woorden “41 kalenderjaren”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 16 DE MME **FONCK**

Art. 28

Au 4°, au § 2ter, alinéa 2, et § 2ter, alinéa 3, 2°, proposés, remplacer les mots “43 années civiles” par les mots “41 années civiles”.

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 17 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 28

In het bepaalde onder 4°, in de ontworpen § 2ter, tweede lid, 3°, en § 2ter, derde lid, 3°, de woorden “62 jaar” vervangen door de woorden “60 jaar”.

VERANTWOORDING

De loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 17 DE MME **FONCK**

Art. 28

Au 4°, aux § 2ter, alinéa 2, 3°, et § 2ter, alinéa 3, 3°, proposés, remplacer les mots “62 ans” par les mots “60 ans”.

JUSTIFICATION

Les conditions de carrière viennent d’être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d’une pension avant l’âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d’éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 18 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 34

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Zie de verantwoording van amendement nr. 5.

N° 18 DE MME **FONCK**

Art. 34

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Voir la justification de l'amendement n° 5.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 19 VAN DE HEREN HEDEBOUW EN VAN HEES

Art. 2

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 2. Artikel 46 van de wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering van de pensioenregelingen, wordt hersteld in de lezing van vóór de wijziging bij de wetten van 28 december 2011, 13 december 2012 en 5 mei 2014.”.

VERANTWOORDING

De federale regering wil iedereen langer laten werken door in de eerste plaats de pensioenleeftijd op te trekken naar 67 jaar tegen 2030. Nadien wil de regering de pensioenleeftijd nog verder laten stijgen, samen met de gemiddelde levensverwachting, naar Zweeds voorbeeld.

Toen bekend werd dat de regering ons wil doen werken tot 67 jaar, was er heel wat opschudding. De vorige en de nieuwe minister van Pensioenen probeerden de gemoederen te bedaren door te verwijzen naar het recht op vervroegd pensioen. Maar ook dat recht wordt afgebouwd. De regering wil de leeftijd waarop men vervroegd met pensioen kan gaan, optrekken naar 63 jaar vanaf 2018. In de toekomst zou ook die leeftijd nog verder kunnen opschuiven, samen met de gemiddelde levensverwachting.

Niet alleen de leeftijd, maar ook het aantal gewerkte jaren om vervroegd met pensioen te mogen gaan wordt opgetrokken. Vroeger moest men 35 jaar gewerkt hebben. Nu wordt dat 42 jaar. Maar liefst 7 jaar erbij. Deze voorwaarde zorgt ervoor dat het vervroegd pensioen in de feiten niet toegankelijk zal zijn voor velen. Drie op vier vrouwen en één op vier mannen komt niet aan 42 gewerkte jaren. Zes op tien vrouwen en één op tien mannen komt ook niet aan 38 gewerkte jaren. Wie 38 jaar op zijn of haar teller heeft staan, zal nog vier jaar extra moeten werken om aan 42 jaar te geraken. Het vervroegd pensioen vanaf 63 jaar is voor hen niet mogelijk. Zij zullen moeten werken tot 67 jaar.

De regering Michel-De Wever neemt ook de ambtenaren-pensioenen zwaar onder vuur. Dat gebeurt door middel van vier concrete maatregelen: 1. de afschaffing van de diplomabonificaties (dit zijn de studiejaren die men kan inbrengen voor de opbouw van het pensioen), 2. de verlenging van de

N° 19 DE MM. HEDEBOUW ET VAN HEES

Art. 2

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 2. L'article 46 de la loi du 15 mai 1984 portant mesures d'harmonisation dans les régimes de pensions est rétabli dans la lecture d'avant sa modification par les lois du 28 décembre 2011, du 13 décembre 2012 et du 5 mai 2014.”.

JUSTIFICATION

Le gouvernement fédéral veut faire travailler tout le monde plus longtemps, en premier lieu en portant l'âge de la pension à 67 ans en 2030. Ensuite, le gouvernement veut encore relever davantage l'âge de la pension, en même temps que l'espérance de vie moyenne, selon le modèle suédois.

Quand on a su que le gouvernement voulait nous faire travailler jusqu'à 67 ans, le choc a été grand. L'ancien ministre des Pensions et son successeur ont tenté de calmer les esprits en faisant allusion au droit à la pension anticipée. Mais ce droit est également détricoté. Le gouvernement entend porter l'âge auquel la pension anticipée pourra être prise à 63 ans à partir de 2018. À l'avenir, cet âge pourrait encore être relevé, à mesure que l'espérance de vie moyenne augmentera.

Il n'y a pas que l'âge qui va être relevé, mais aussi le nombre d'années devant être prestées pour pouvoir prendre sa pension plus tôt. Auparavant, il fallait avoir travaillé 35 ans. Désormais, ce sera 42 ans. Sept années de plus, donc. Cette condition fait en sorte que, dans les faits, la pension anticipée ne sera pas à la portée de beaucoup de travailleurs. Trois femmes sur quatre et un homme sur quatre n'arrivent pas à 42 années de carrière. Six femmes sur dix et un homme sur dix n'arrivent pas non plus aujourd'hui à 38 ans de carrière. Et les travailleurs qui ont 38 ans de carrière devront travailler au minimum 4 ans de plus pour atteindre 42 années de carrière. Ils ne pourront pas bénéficier de la pension anticipée à partir de 63 ans et devront travailler jusqu'à l'âge de 67 ans.

Le gouvernement Michel-De Wever s'en prend aussi violemment aux pensions des fonctionnaires au travers de quatre mesures concrètes: 1. la suppression des bonifications pour diplôme (années d'études que l'on peut faire valoir pour la constitution de la pension), 2. l'allongement des carrières

loopbanen (alle zogenaamde tantièmes worden opgetrokken naar 60), 3. het niet meer laten meetellen van de contractuele tewerkstelling voor de berekening van het ambtenarenpensioen (veel ambtenaren beginnen als contractueel en worden pas later vast benoemd; hun pensioen tijdens de periode van contractuele tewerkstelling zou enkel nog meetellen als werknemer in de privé) en 4. een nieuwe berekening van het pensioen voor ambtenaren op basis van alle loopbaanjaren (in plaats van de laatste loopbaanjaren). Een ambtenaar met een gemiddeld pensioen dreigt door deze maatregelen al gauw 298,4 euro pensioen per maand te verliezen (netto).

De regering Michel – De Wever wil tot slot ook sleutelen aan de gelijkgestelde periodes voor de berekening van het pensioen. De regering Di Rupo verminderde de pensioenopbouw al voor de periodes van brugpensioen, tijdskrediet en werkloosheid (derde periode). Voor iemand met een gemiddeld inkomen, die geen baan meer vindt na 55 jaar, betekent dit een vermindering van het wettelijk pensioen met 125 euro per maand (bruto).

xx

AFBOUW VAN DE WETTELIJKE PENSIOENEN

	Vóór Di Rupo	Hervorming Di Rupo	Hervorming Michel	TOTAAL
Pensioenbonus	179,4 euro per maand voor wie werkt tot 65 jaar	83,2 euro per maand voor wie werkt tot 65 jaar	Volledige afschaffing pensioenbonus	179,4 euro minder pensioen per maand (bruto)
Gelijkgestelde periodes	Gelijkstelling op basis van het laatste loon	Afbouw gelijkstelling bij brugpensioen, tijds-krediet en werkloosheid	Afschaffing gelijkstelling bij loopbaan-onderbreking en niet-gemotiveerd tijds-krediet	tot 125 euro minder pensioen per maand (bruto)
Ambtenaren-pensioen	Berekening pensioen op de wedde van de laatste vijf jaar	Berekening pensioen op de wedde van de laatste 10 jaar	Berekening op gemiddelde wedde, afschaffing diplomabonificatie, verlenging loopbanen	al snel 298,4 euro minder pensioen per maand (netto)

(tous les “tantièmes” sont portés à 60), 3. l’emploi contractuel ne compte plus pour le calcul de la pension de fonctionnaire (or, bien des fonctionnaires commencent comme contractuels et ne sont nommés statutairement que plus tard; dès lors, les périodes travaillées dans un emploi contractuel ne seront comptabilisées que comme des périodes travaillées dans un emploi dans le secteur privé) et 4. un nouveau calcul de la pension des agents de l’État sur la base de toutes les années de carrière (au lieu des dernières années de carrière). Avec ces mesures, un fonctionnaire bénéficiant d’une pension moyenne risque de perdre 298,4 euros de pension par mois (montant net).

Enfin, le gouvernement Michel-De Wever entend également modifier les règles applicables aux périodes assimilées pour le calcul de la pension. Le gouvernement Di Rupo avait déjà diminué la constitution de la pension pour les périodes de prépension, de crédit-temps et de chômage (troisième période). Pour une personne à revenu moyen qui ne trouve plus de travail après 55 ans, cela signifie une diminution de la pension légale de 125 euros par mois (brut).

DÉMANTÈLEMENT DES PENSIONS LÉGALES				
	Avant Di Rupo	Réforme Di Rupo	Réforme Michel	TOTAL
Bonus de pension	179,4 euros par mois pour qui travaille jusqu'à 65 ans	83,2 euros par mois pour qui travaille jusqu'à 65 ans	Suppression complète du bonus de pension	179,4 euros de pension en moins par mois (brut)
Périodes assimilées	Assimilation sur base du dernier salaire	Démantèlement assimilation pour prépension, crédit temps et chômage	Suppression assimilation pour interruption de carrière et crédit temps non motivé	Jusque 125 euros de pension en moins par mois (brut)
Pension des agents de l'État	Calcul pension sur base du salaire des cinq dernières années	Calcul pension sur base du salaire des dix dernières années	Calcul sur base du salaire moyen, suppression bonification diplôme, allongement années de carrière	Bien vite 298,4 euros de pension en moins par mois (net)

De regering Michel – De Wever wil nu nog een stap verder gaan, door de pensioenopbouw volledig af te schaffen tijdens de periodes van loopbaan-onderbreking en tijdscrediet zonder specifieke motivering. Voor elk jaar dat men beroep doet op deze systemen zal men 24,6 euro aan pensioen per maand verliezen.

Samengevat kunnen we stellen dat de wettelijke pensioenen voor iedereen zullen dalen. De minister van Pensioenen, Daniel Bacquelaine (MR), zegt dat deze pensioenhervorming de regering Michel – De Wever honderden miljoenen euro's zal opbrengen. Daarnaast wil de regering de laagste pensioenen, onder de armoedegrens, lichtjes laten stijgen. Dat kadert netjes in de liberale visie, waarbij de wettelijke pensioenen uitsluitend focussen op de bescherming tegen de ergste armoede en de aanvullende pensioenen moeten zorgen voor het extra.

Cette fois, le gouvernement Michel-De Wever veut encore franchir une étape de plus, en supprimant complètement la constitution de pension durant les périodes d'interruption de carrière et de crédit temps sans motivation spécifique. Pour chaque année de ces périodes, on perdra 24,6 euros de pension mensuelle.

En résumé, nous pouvons dire que les pensions légales vont diminuer pour tout le monde. Le ministre des Pensions, Daniel Bacquelaine (MR), dit que cette réforme des pensions rapportera des centaines de millions d'euros au gouvernement Michel-De Wever. À côté de cela, le gouvernement veut augmenter légèrement les pensions les plus faibles qui se situent en-dessous du seuil de pauvreté. Cela entre exactement dans le cadre de la vision libérale, dans laquelle les pensions légales se concentrent exclusivement sur la protection contre la pauvreté la plus grave et qui prône que ce sont les pensions complémentaires qui doivent permettre de compléter les revenus.

Raoul HEDEBOUW (PTB-GO!)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)

Nr. 20 VAN DE HEREN HEDEBOUW EN VAN HEES

Art. 2 tem. 49

Deze artikelen doen vervallen.

VERANTWOORDING

We horen dag in dag uit dat we langer moeten werken omdat we langer leven. Maar we leven niet zo veel langer dan vroeger. Een 65-jarige man had in 1841 – de vroegste cijfers waar we voor België over beschikken – een levensverwachting van gemiddeld elf jaar. Een 65-jarige man in België heeft vandaag een levensverwachting van gemiddeld achttien jaar. Dat is slechts zeven jaar meer. Een 85-jarige man had in 1841 een levensverwachting van gemiddeld 3,9 jaar. Vandaag is dat 5,3 jaar. Dat is slechts 1,4 jaar meer, over een periode van 175 jaar.

Het idee dat we almaar langer leven is dus niet juist. Wel juist is dat meer mensen de kans krijgen om oud te worden. Met andere woorden: het ouder worden is gedemocratiseerd. We worden gemiddeld ouder, omdat er minder mensen vroeg sterven. Vroeger maakte enkel de heersende klasse kans om oud te worden. De Egyptische farao Ramses II werd 91 jaar. De gewone man werd gemiddeld 40 jaar. Kindersterfte, ziekte en overbelasting van het lichaam door zware arbeid maakten een einde aan menig bestaan. Momenteel kunnen meer mensen oud worden. In de eerste plaats omdat we gezonder leven en minder lang werken.

De levensverwachting wordt dus vaak verkeerd begrepen. Het gaat niet over de leeftijd die elk individu kan bereiken. Het gaat over de gemiddelde levensduur van de bevolking. Dat gemiddelde is gestegen maar zal nooit 100 jaar worden. We zijn geprogrammeerd om in optimale omstandigheden ongeveer 30 000 dagen te functioneren. Dat is 82 jaar.

De gemiddelde levensverwachting is gestegen. Maar dat emiddelde verbergt nog steeds grote ongelijkheden. Wie een diploma aan de muur heeft hangen, leeft 6 tot 7,5 jaar langer dan iemand zonder diploma. Waar deze verschillen vroeger daalden, nemen ze sinds kort terug toe. Dat heeft te maken met het feit dat de levensverwachting voor bepaalde groepen niet stijgt of zelfs achteruit gaat. Een voorbeeld uit Duitsland:

N° 20 DE MM. HEDEBOUW ET VAN HEES

Art. 2 à 49

Supprimer ces articles.

JUSTIFICATION

On nous rassure de jour en jour que nous devons travailler plus longtemps parce que nous vivons plus longtemps. En 1841 – les chiffres les plus anciens dont nous disposons pour la Belgique –, un homme de 65 ans avait une espérance de vie moyenne de onze ans. Un homme de 65 ans, en Belgique, aujourd'hui, a une espérance de vie moyenne de dix-huit ans. Cela ne fait que sept ans de plus. En 1841, un homme de 85 ans avait une espérance de vie moyenne de 3,9 ans. Aujourd'hui, elle est passée à 5,3 ans. Cela ne fait que 1,4 an de plus, sur une période de 175 ans.

En moyenne, nous vivons plus vieux, parce que moins de personnes meurent prématurément. L'idée que nous vivons tout simplement plus longtemps n'est donc pas exacte. Ce qui est exact toutefois, c'est que davantage de personnes ont la possibilité d'atteindre un grand âge. En d'autres termes: la possibilité de vieillir s'est démocratisée. Dans le temps, seule la classe dirigeante avait la possibilité d'atteindre un grand âge. Le pharaon égyptien Ramsès II a vécu jusqu'à l'âge de 91 ans. L'homme de la rue atteignait en moyenne 40 ans. La mortalité infantile, la maladie et la surcharge corporelle due aux travaux lourds mettaient un terme à de nombreuses vies. Actuellement, davantage de gens peuvent devenir vieux. En premier lieu, parce que nous vivons plus sainement et travaillons moins longtemps.

Souvent, donc, l'espérance de vie est comprise de travers. Il ne s'agit pas de l'âge que chaque individu peut atteindre. Il s'agit de la durée de vie moyenne de la population. Cette moyenne s'est accrue, mais elle n'atteindra jamais 100 ans. Dans des conditions optimales, nous sommes programmés pour fonctionner environ 30 000 jours. Soit 82 ans.

L'espérance de vie moyenne a augmenté. Mais cette moyenne recèle toujours de grandes inégalités. Celui qui possède un diplôme vit entre 6 et 7,5 années de plus qu'une personne sans diplôme. Là où, dans le temps, ces différences diminuaient, elles augmentent à nouveau depuis peu. Cela a trait au fait que, pour certains groupes, l'espérance de vie n'augmente pas ou qu'elle régresse même. C'est le cas, par

de preciaire werknemers zagen hun levensverwachting dalen van 77,5 jaar in 2001 tot 75,5 in 2010.

De levensverwachting zegt tot slot nog niets over de kwaliteit van de geleefde jaren. Als de stijgende levensduur in de eerste plaats neerkomt op het in leven houden van zieke mensen, dan is dat natuurlijk een heel ander verhaal dan stijgende levensduur in goede gezondheid. De gezonde levensverwachting in België is gemiddeld 65 jaar. Maar ook dat gemiddelde verbergt grote ongelijkheden. Drie op vier mensen tussen 55 en 65 jaar hebben één of meerdere aandoeningen die een invloed hebben op hun dagelijkse leven. Eén op drie zestigers heeft ernstige gezondheidsproblemen. Langer werken is voor hen geen optie.

De Human Resources dienstverlener Securex onderzoekt jaarlijks het ziekteverzuim op het werk. Het aantal zieken dat langer dan één jaar afwezig blijft, stijgt spectaculair: het verdubbelde tussen 2001 en 2013. Niet toevallig verdubbelde in diezelfde periode ook het aantal vijftigplussers op de arbeidsmarkt. Vijftigplussers zijn gemiddeld meer dan dubbel zo vaak afwezig als hun collega's van onder de dertig, aldus Securex. De link is volgens Securex dan ook vlug gelegd: het stijgend aantal zieken is de keerzijde van werknemers langer laten werken.

Uit recent onderzoek blijkt ook de immense ongelijkheid van het leven in goede gezondheid. Wie een diploma hoger onderwijs aan de muur heeft hangen, leeft 18 tot 25 jaar langer in goede gezondheid dan iemand zonder diploma. Het aantal jaren dat laaggeschoolden gezond kunnen doorbrengen, kalft bovendien af. Waar een 25-jarige vrouw zonder diploma in 1997 gemiddeld tot haar 58e gezond bleef, is dat nu slechts tot haar 49e.

Het recht op bruggpensioen en het recht op vervroegd pensioen zorgt ervoor dat ook mensen die minder lang leven en minder lang in goede gezondheid verkeren, recht hebben op wat rust na een leven van intense arbeid. Met andere woorden: het bruggpensioen en het vervroegd pensioen afbouwen is het recht op pensioen afbreken voor een grote groep mensen.

exemple, pour les travailleurs précaires en Allemagne, qui ont vu leur espérance de vie baisser de 77,5 ans en 2001 à 75,5 ans en 2010.

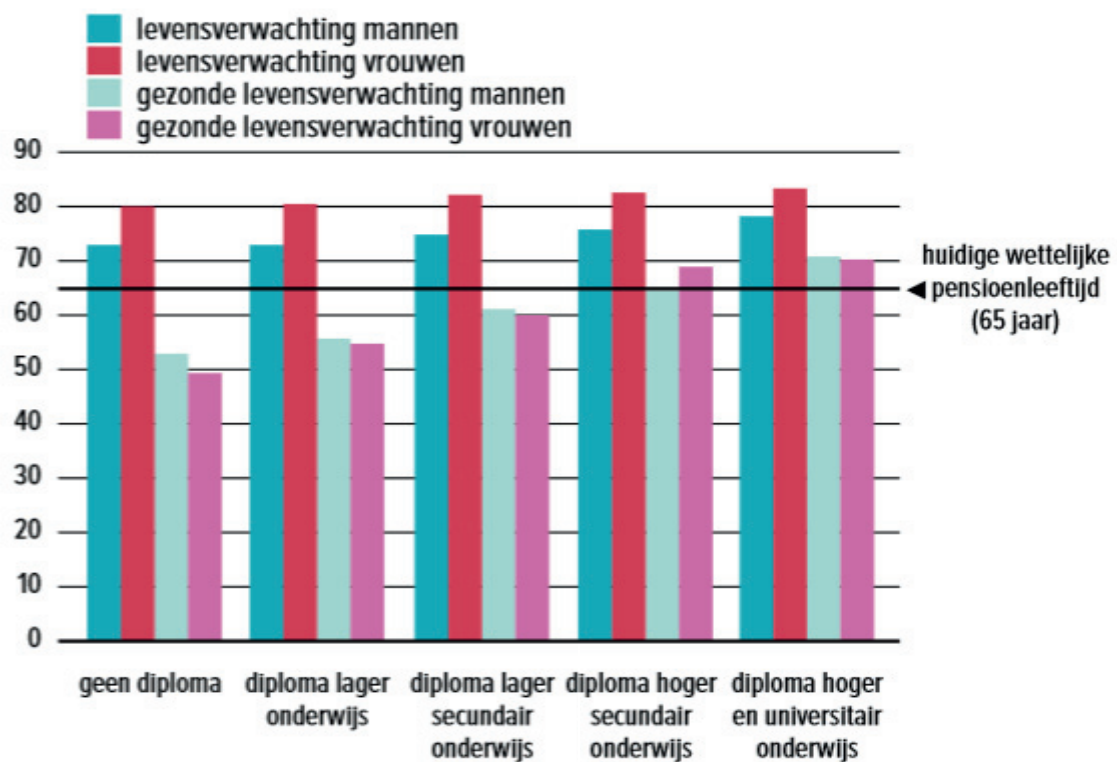
Enfin, l'espérance de vie ne dit rien non plus de la qualité des années vécues. Si la durée de vie en hausse revient en premier lieu à maintenir en vie des personnes malades, c'est une tout autre chose qu'un allongement de la durée en vie en bonne santé. En Belgique, l'espérance de vie en bonne santé est en moyenne de 65 ans. Mais cette moyenne elle aussi cache de grandes inégalités. Trois personnes sur quatre entre 55 et 65 ans ont une ou plusieurs maladies qui exercent une influence sur leur vie quotidienne. Un sexagénaire sur trois a de sérieux problèmes de santé. Pour eux, travailler plus longtemps n'est pas une option.

L'agence de services en ressources humaines Securex étudie chaque année l'absentéisme au travail. Le nombre de malades qui restent absents plus d'une année augmente de façon spectaculaire: il a doublé entre 2001 et 2013. Ce n'est pas un hasard si, durant la même période, le nombre de quinquagénaires a lui aussi doublé sur le marché de l'emploi. Les quinquagénaires sont en moyenne plus de deux fois plus souvent absents que leurs collègues de moins de trente ans, explique Securex. Selon l'agence, le lien est donc rapidement établi: le nombre de malades en hausse est la rançon du fait d'obliger les travailleurs à travailler plus longtemps.

Des études récentes confirment l'immense inégalité de la vie en bonne santé. Celui qui possède un diplôme vit entre 18 et 25 ans plus longtemps en bonne santé que quelqu'un qui n'a pas de diplôme. En outre, le nombre d'années que les gens peu qualifiés peuvent vivre en bonne santé continue à diminuer. Là où, en 1997, une femme de 25 ans sans diplôme restait en bonne santé jusqu'à 58 ans en moyenne, elle ne le peut plus aujourd'hui que jusqu'à 49 ans.

Le droit à la prépension et le droit à la pension anticipée font en sorte que les gens qui vivent moins longtemps et moins longtemps en bonne santé ont droit à un peu de repos après une vie de travail intensif. En d'autres termes: démanteler la prépension et la pension anticipée, c'est détruire le droit à la pension pour un nombre important de personnes.

ONGELIJKHEID LEVEN IN GOEDE GEZONDHEID

Bron: Bossuyt et al. (2004). Socio-economic inequalities in health expectancy in Belgium

Inégalité de vie en bonne santé
 espérance de vie hommes
 espérance de vie femmes
 espérance de vie en bonne santé hommes
 espérance de vie en bonne santé femmes
 âge légal actuel de pension (65 ans)
 pas de diplôme
 diplôme de base
 diplôme secondaire inférieur
 diplôme secondaire supérieur
 diplôme enseignement supérieur

Source: Bossuyt et al. (2004), Socio-economic inequalities in health expectancy in Belgium.

Langer werken is niet alleen ondoenbaar, het is ook onlogisch.

Volgens de laatste cijfers van de RVA telt ons land momenteel 650 000 werklozen. En dat voor 4,5 miljoen werkenden. Dat is een groot overschot aan werkkrachten. Wat gaat er gebeuren wanneer we nu allemaal nog langer gaan werken? Volgens de minister van Pensioenen zou de plicht tot langer werken leiden tot minder jeugdwerkloosheid.

Dat klinkt op zich al zeer onlogisch. Het blijkt ook niet uit de praktijk. Het Steunpunt Werk en Sociale Economie aan de KU Leuven berekende dat het optrekken van de pensioenleeftijd met twee jaar een negatief effect zal hebben op het aantal banen dat vrijkomt op korte termijn.

Ook op lange termijn zijn de gevolgen voor de jeugdwerkloosheid negatief. Dat blijkt onder meer uit het Zweedse voorbeeld. De jeugdwerkloosheid in Zweden is na de inwerkingtreding van de pensioenhervorming sterk gestegen: van 10 procent in 2000 tot 24 procent in 2014. Deze stijging ligt een stuk hoger dan het Europese gemiddelde.

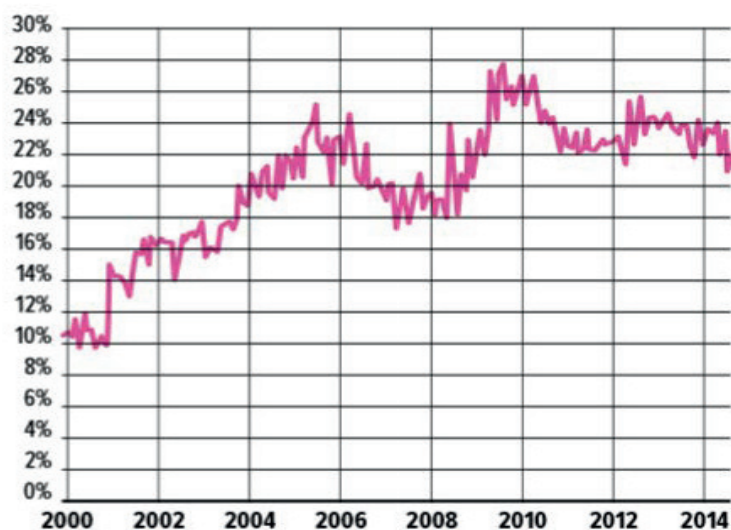
Travailler plus longtemps est non seulement infaisable, mais aussi illogique.

D'après les derniers chiffres de l'ONEM, notre pays compte actuellement 650 000 chômeurs. Et ce, pour 4,5 millions de travailleurs. C'est un énorme excédent de main-d'œuvre. Que va-t-il se passer quand tous nous irons travailler plus longtemps? D'après le nouveau ministre des Pensions, devoir travailler plus longtemps se traduirait par une diminution du chômage des jeunes.

Cela semble déjà très illogique en soi. Et ce n'est pas non plus ce qui ressort de la pratique. Le Point focal de l'emploi et de l'économie sociale de la KU Leuven a calculé que le relèvement de l'âge de la pension de deux ans aura un effet négatif sur le nombre d'emplois qui se libérera à court terme.

À long terme aussi, les conséquences seront négatives pour le chômage des jeunes. C'est ce que révèle entre autres l'exemple suédois. Après l'entrée en vigueur de la réforme des pensions en Suède, le chômage des jeunes y a fortement augmenté: de 10 % en 2000 à 24 % en 2014. Cette hausse se situe nettement au-dessus de la moyenne européenne.

JEUGDWERKLOOSHEID IN ZWEDEN CHÔMAGE DES JEUNES EN SUÈDE

Bron: Eurostat

Source: Eurostat

In bepaalde landen zijn meer ouderen en meer jongeren aan het werk. Maar dat is niet omdat de plicht tot langer werken als bij toverslag zou leiden tot meer werk voor jongeren. Dat is wel omdat die landen investeren in het recht op werk, via een recht op arbeidsduurvermindering (zoals een 6-uren dag met loonbehoud), ontslagbescherming en het recht op aangepast werk voor ouderen.

De plicht tot langer werken is niet logisch vanuit de sociale visie op de werkelijkheid. Maar er is wel een logica vanuit de liberale visie. Volgens het Planbureau zullen er 169 000 gepensioneerden bijkomen tegen 2019 en 643 900 tegen 2030. De verhouding tussen het aantal werkenden en het aantal niet-werkenden blijft niettemin ongeveer gelijk, omdat de toename van het aantal gepensioneerden wordt gecompenseerd door een afname van het aantal werklozen en het aantal kinderen. België telt voor elke werkende welgeteld 1,38 niet-werkenden (gepensioneerden, kinderen, arbeidsongeschikten, werklozen en vrijwillig niet-werkenden). Deze verhouding zou stijgen naar 1,45 in 2030. Dat is een stijging met vijf procent. Deze stijging kan perfect worden opgevangen door de verhoging van de productiviteit van arbeid. Die productiviteit zal stijgen volgens het Planbureau met 1,5 procent per jaar. Tegen 2030 is dat een stijging met 25 procent.

Meer gepensioneerden vormt dus geen groot probleem.

Maar minder werklozen vormt wel een probleem voor bedrijven die uit zijn op maximale winst. Bij minder werkloosheid zouden de lonen kunnen stijgen. Het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) formuleert dat als volgt:

“Op relatief korte termijn zullen spanningen op de arbeidsmarkt ontstaan ten gevolge van een dalende instroom van jongeren, met als gevolg inflatoire loontendensen en wagedrift”.

In mensentaal: als er minder werklozen zijn, zullen de werkgevers meer rekening moeten houden met de eisen van de werknemers op gebied van lonen, veiligheid op het werk, werkdruk, werkzekerheid door een duidelijk statuut of contract. Dat wil het VBO natuurlijk vermijden.

Het standpunt van het VBO vindt zijn weerslag bij de Hoge Raad voor Werkgelegenheid. De Raad stelt dat “het voorhanden zijn van bekwaame en voldoende arbeidskrachten een vereiste is om loonspanningen te vermijden die, door hun

Dans certains pays, il y a plus d'âinés et plus de jeunes au travail. Mais ce n'est pas parce que l'obligation de travailler plus longtemps aboutirait comme par magie à plus d'emplois pour les jeunes. C'est bel et bien parce que ces pays investissent dans l'emploi, via une réduction de la durée du temps de travail, une protection contre le licenciement et le droit à un travail adapté pour les âinés.

Le devoir de travailler plus longtemps n'est pas logique, si on part d'une vision sociale de la réalité. Mais il y a toutefois une logique, du point de vue libéral. D'après le Bureau du plan, il y aura 169 000 pensionnés de plus en 2019 et 643 000 en 2030. Le rapport entre le nombre de personnes qui travaillent et le nombre de personnes qui ne travaillent pas reste néanmoins à peu près le même, parce que l'augmentation du nombre de pensionnés est compensée par la diminution du nombre de chômeurs et du nombre d'enfants. Pour chaque personne qui travaille, la Belgique compte, tout bien pesé, 1,38 non-travailleur (pensionnés, enfants, personnes en incapacité de travail, chômeurs et non-travailleurs volontaires). Ce rapport augmenterait pour passer à 1,45 en 2030. C'est une augmentation de 5 %. Cette augmentation peut être parfaitement compensée par la hausse de la productivité du travail. Selon le Bureau du plan, cette productivité augmentera de 1,5 % par an. En 2030, elle représentera donc une augmentation de 25 %.

L'augmentation du nombre de pensionnés ne constitue donc pas un problème important.

Mais moins de chômeurs en constitue toutefois un pour les entreprises, qui ne visent que le profit maximal. Avec moins de chômage, les salaires pourraient augmenter. La Fédération des entreprises belges (FEB) formule cela comme suit:

“À relativement court terme, des tensions apparaîtront sur le marché de l'emploi suite à un afflux moindre de jeunes, avec comme conséquence des tendances salariales inflationnistes et une poussée des salaires.”

Cela signifie en termes clairs que s'il y a moins de chômeurs, les employeurs devront davantage tenir compte des exigences des travailleurs en termes de salaires, de sécurité au travail, de pression professionnelle et de sécurité d'emploi, en leur offrant un statut ou un contrat clair. Ce dont se passerait volontiers la FEB.

Le point de vue de la FEB trouve son écho du côté du Conseil supérieur de l'Emploi, qui dit que “l'existence d'une main-d'œuvre compétente et en nombre suffisant est par ailleurs nécessaire pour éviter qu'apparaissent des tensions

weerslag op de arbeidskosten, de concurrentiepositie van de in België opererende ondernemingen zouden verzwakken”.

Met andere woorden: de druk van het VBO om ons allemaal langer te doen werken vertrekt niet zozeer vanuit een bezorgdheid over onze pensioenen. Ze vertrekt veel meer van een bezorgdheid over onze lonen. Het VBO wil een voldoende groot aantal werklozen behouden, om de onderhandelingspositie van de werknemers te ondergraven.

Langer werken is niet alleen ondoenbaar en onlogisch, het is ook onnodig. De Studiecommissie voor de Vergrijzing berekent jaarlijks de totale kost die de vergrijzing met zich zal meebrengen. Niet alleen de stijgende uitgaven voor de pensioenen en de gezondheidszorg, ook de dalende uitgaven voor werkloosheid, kinderbijslag, brugpensioenen en arbeidsongeschiktheid worden in rekening gebracht.

In 2060 zou het deel van ons bbp dat naar de pensioenen gaat bijna 15 procent bedragen. Is dat nu zo overdreven? Natuurlijk niet. Landen als Frankrijk en Oostenrijk betalen dat nu al voor hun pensioenen.

De totale uitgaven voor de sociale zekerheid in percentage van het BBP zouden 0,5 procent hoger liggen in 2019. Dat is 2,1 miljard of één derde van het bedrag dat de regering Michel – De Wever wil uitgeven aan nieuwe gevechtsvliegtuigen. De totale uitgaven voor de sociale zekerheid zouden verder stijgen tot 2040. Na 2040, wanneer de babyboomgeneratie uit de bevolkingspiramide verdwijnt, zouden ze terug dalen.

salariales qui, en se répercutant sur le coût du travail, fragiliseraient la position compétitive des entreprises opérant en Belgique.”

En d’autres termes, la pression de la FEB pour nous faire tous travailler plus longtemps ne part pas d’une inquiétude au sujet de nos pensions, mais bien au sujet de nos salaires, à savoir le maintien d’un nombre suffisamment important de chômeurs, afin d’affaiblir la position de négociation des travailleurs.

Travailler plus longtemps est non seulement infaisable et illogique, c’est également inutile. La Commission d’étude sur le vieillissement calcule chaque année le coût total qu’entraînera le vieillissement. Sont prises en compte non seulement les dépenses à la hausse pour les pensions et les soins de santé, mais aussi les dépenses à la baisse pour le chômage, les allocations familiales, les prépensions et l’incapacité de travail.

En 2060, la part de notre PIB allant aux pensions serait de près de 15 %. Est-ce vraiment exagéré? Bien sûr que non. Des pays comme la France et l’Autriche paient déjà ce pourcentage aujourd’hui pour leurs pensions.

Les dépenses totales pour la sécurité sociale en pourcentage du PIB seraient 0,5 % plus élevées en 2019. Cela représente 2,1 milliards ou un tiers de ce que le gouvernement Michel-De Wever entend dépenser pour de nouveaux avions de combat. Les dépenses totales pour la sécurité sociale continueraient à augmenter jusqu’en 2040. Après 2040, lorsque la génération du baby-boom aura disparu de la pyramide de la population, elles repasseraient à la baisse.

UITGAVEN VOOR DE VERGRIJZING OP LANGE TERMIJN (IN % VAN HET BBP) ³³

	2013	2019	2030	2040	2060	Stijging tussen 2013 en 2060
Uitgaven voor de pensioenen	10,6%	11,2%	13,7%	14,9%	14,7%	4,1 procentpunten
Totale uitgaven voor de sociale zekerheid	26,4%	26,9%	30,5%	32,2%	30,6%	4,2 procentpunten

³³ Zie STUDIECOMMISSIE VOOR DE VERGRIJZING, Jaarlijks verslag, juli 2014, 6.

DÉPENSES POUR LE VIEILLISSEMENT, À LONG TERME (EN % DU PIB)³³						
	2013	2019	2030	2040	2060	Augmentation entre 2013 et 2060
Dépenses pour les pensions	10,6 %	11,2 %	13,7 %	14,9 %	14,7 %	4,1 %
Dépenses totales pour la sécurité sociale	26,4 %	26,9 %	30,5 %	32,2 %	30,6 %	4,2 %
³³ Voir COMMISSION D'ÉTUDE SUR LE VIEILLISSEMENT. Rapport annuel, juillet 2014, 6.						

Tegen 2060 zouden de totale uitgaven voor de sociale zekerheid 4,2 procent extra van het BBP bedragen. Ter vergelijking, de crisis in 2008 heeft de sociale uitgaven van de overheid op één jaar tijd met 3 procent van het BBP doen stijgen.

Een stijging met 4,2 procent over 45 jaar is dan ook perfect draagbaar. Het is ongeveer 0,1 procent of 380 miljoen euro per jaar erbij. Volgens de OESO, het IMF en de Europese Centrale Bank zal onze economie op lange termijn groeien met gemiddeld 1,5 procent per jaar. Eén vijftiende van die groei volstaat om de kosten van de vergrijzing te dragen.

Is er dan geen enkel probleem met de betaalbaarheid van onze pensioenen? Toch wel. Maar de oorzaak ligt niet bij de stijgende uitgaven, wel bij de dalende inkomsten. Onze pensioenen worden grotendeels betaald met sociale bijdragen op onze lonen. Die bijdragen worden ook wel indirect of uitgesteld loon genoemd. De indirecte lonen van werknemers in percentage van het BBP zijn sterk gedaald doorheen de tijd: van gemiddeld 15,6 procent in de jaren 1980 naar 11,2 procent in de jaren 2000. Dat is een daling met 4,4 procent (ter vergelijking: zoals we zagen is de totale stijging van de kost voor de sociale zekerheid tegen 2060 gelijk aan 4,2 procent van het BBP).

De beheerders van onze sociale zekerheid trokken dan ook aan de alarmbel. Volgens de FOD Sociale Zekerheid is de daling van de sociale bijdragen één van de belangrijkste evoluties in de financiering van de sociale zekerheid van de laatste tijd. De daling is volgens de FOD Sociale Zekerheid vooral te situeren bij de werkgeversbijdragen, minder bij de werknemersbijdragen.

En 2060, les dépenses totales pour la sécurité sociale s'élèveraient à 4,2 % de plus du PIB. En guise de comparaison, en 2008, la crise a fait grimper les dépenses sociales de l'État de 3 % du PIB en une seule année.

Une augmentation de 4,2 % en 45 ans est par conséquent parfaitement supportable. Cela représente environ 0,1 % ou 380 millions d'euros en plus par an. Selon l'OCDE, le FMI et la Banque centrale européenne, notre économie croîtra à long terme de 1,5 % par an en moyenne. Un quinzième de cette croissance suffirait à assumer les coûts du vieillissement.

N'y a-t-il donc pas le moindre problème de capacité de financer nos pensions? Si, quand même. Mais la cause ne réside pas dans les dépenses à la hausse, mais bien dans les rentrées à la baisse. Nos pensions sont payées en grande partie avec les cotisations sociales sur nos salaires. Ces cotisations, toutefois, sont également appelées salaire indirect ou reporté. Les salaires indirects des travailleurs salariés, en pourcentage du PIB, ont fortement baissé, au fil des années: de 15,6 % en moyenne dans les années 80 à 11,2 % dans les années 2000. C'est une baisse de 4,4 % (en guise de comparaison: comme nous avons vu, la hausse totale du coût de la sécurité sociale en 2060 est égale à 4,2 % du PIB).

Les administrateurs de notre sécurité sociale ont donc tiré la sonnette d'alarme. Selon le SPF Sécurité sociale, la baisse des cotisations sociales est l'une des principales évolutions dans le financement de la sécurité sociale de ces dernières années et elle se situe surtout du côté des cotisations des employeurs, et moins du côté de celles des travailleurs.

De daling van onze indirecte lonen wordt veroorzaakt door de invoering van tal van contracten en loonvormen waarop geen of zeer weinig sociale bijdragen moeten worden betaald. Professor Van Langendonck, specialist sociale zekerheid aan de KU Leuven, schreef hierover het volgende:

“De jongste kwart eeuw hebben de meeste landen een politiek gevolgd van ‘vermindering van sociale lasten’ om de concurrentiepositie van de ondernemingen en de werkgelegenheid te verbeteren. België heeft zich op dit gebied als een kampioen opgeworpen, tot in het bijna belachelijke toe. Op dit ogenblik gelden er zowat een twintigtal verschillende regelingen van bijdragevermindering en -vrijstelling, als wanhopige pogingen om onze werkloosheidscijfers naar beneden te krijgen.”

De daling van onze indirecte lonen is ook te wijten aan een daling van onze directe lonen binnen het BBP. De UNCTAD, dit is de organisatie binnen de Verenigde Naties die onderzoek doet naar de economische ontwikkeling, heeft het over een daling van gemiddeld 5 procentpunten voor de belangrijkste economieën sinds 1980.

Dit cijfer wordt bevestigd voor België door verschillende onderzoeken. Het meest gedetailleerde onderzoek is dat van Réginald Savage. Hij komt voor België tot een daling van onze lonen binnen ons nationaal product met 5 procentpunten tussen 1980 en 2008.

Tegenover de daling van de lonen, dit is de vergoeding van de factor arbeid, staat een stijging van de vergoeding voor de factor kapitaal, onder de vorm van winsten, dividenden, interesten en renten. Een studie van de Bank voor Internationale Betalingen toont aan dat, sinds 1980, de winsten van de bedrijven in de meeste geïndustrialiseerde landen, gestegen zijn. Volgens de studie ligt de belangrijkste oorzaak bij de verzwakte onderhandelingspositie van de werknemers, waardoor de lonen minder snel stijgen dan de productiviteit van arbeid.

Om de daling van de sociale bijdragen te compenseren, moesten de bijdragen van de overheid voor de financiering van de sociale zekerheid stijgen. Maar de verslechtering van de overheidsfinanciën, door het redden van de banken en duidelijke keuzes in het fiscaal beleid (grote bedrijven die steeds minder belastingen moeten betalen), zet het mechanisme van vervanging van sociale bijdragen door overheidsbijdragen onder druk.

La baisse de nos salaires indirects est provoquée par l'introduction de nombreux contrats et nombreuses formes de salaires sur lesquelles il ne faut payer que peu ou pas du tout de cotisations sociales. Le professeur Van Langendonck, spécialiste en sécurité sociale de la KU Leuven, écrivait ce qui suit à ce propos:

“Ce dernier quart de siècle, la plupart des pays ont suivi une politique de “diminution des charges sociales”, afin d'améliorer la position concurrentielle des entreprises et l'emploi. Dans ce domaine, la Belgique s'est profilée en championne, jusqu'à en devenir quasiment ridicule. En ce moment, quelque vingt réglementations différentes de réduction et d'exemption des cotisations sont en vigueur, en guise de tentatives désespérées de faire descendre nos chiffres de chômage.”

La baisse de nos salaires indirects est également imputable à une baisse de nos salaires directs au sein du PIB. L'UNCTAD, l'organisme des Nations unies qui fait de la recherche sur le développement économique, parle d'une baisse d'en moyenne 5 % depuis 1980 pour les principales économies.

Ce chiffre est confirmé pour la Belgique par diverses études. L'étude la plus fouillée est celle de Réginald Savage. Il arrive à une baisse de nos salaires, dans notre produit national, de 5 % entre 1980 et 2008.

Face à la baisse des salaires, c'est-à-dire la rémunération du facteur travail, on assiste à une hausse de la rémunération du facteur capital, sous la forme de bénéfices, dividendes, intérêts et rentes. Une étude de la Banque des règlements internationaux (BRI) indique que, dans les pays les plus industrialisés, les bénéfices des entreprises ont augmenté, depuis 1980. Selon cette étude, la principale cause réside dans l'affaiblissement de la position de négociation des travailleurs, ce qui fait que les salaires augmentent moins vite que la productivité du travail.

Pour compenser la baisse des cotisations sociales, les contributions de l'État pour le financement de la sécurité sociale devaient augmenter. Mais la dégradation des finances de l'État, vu le sauvetage des banques et les choix clairs en politique fiscale (les grandes entreprises qui doivent payer de moins en moins d'impôts), met sous pression le mécanisme de remplacement des cotisations sociales par les contributions de l'État.

Bijgevolg wordt gezocht naar alternatieve oplossingen. Eén oplossing is mensen langer doen werken voor minder pensioen.

Par conséquent, on cherche des solutions alternatives. L'une de ces solutions consiste à faire travailler les gens plus longtemps pour moins de pension.

Raoul HEDEBOUW (PTB-GO!)
Marco VAN HEES (PTB-GO!)

Nr. 21 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 11

Dit artikel aanvullen met wat volgt:

“, met uitzondering van de in artikel 2 vervatte bepalingen, die pas in werking kunnen treden nadat een wet zal zijn aangenomen inzake de zwaartegraad van het werk en de instelling van een deeltijds pensioen, die is ingegeven door het uit het overleg in het Nationaal Pensioencomité voortgevloeide akkoord”.

VERANTWOORDING

Dit wetsontwerp strekt ertoe de loopbaanduur van de werknemers aanzienlijk te verlengen, zonder rekening te houden met de eigenheid van de zware beroepen. De Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 heeft er evenwel op gewezen dat bepaalde bevolkingsgroepen, zoals de mensen die een zwaar beroep uitoefenen, in sociaal opzicht zwaarder dan anderen door dergelijke hervormingen worden getroffen. Die zwaardere functies/beroepen vereisen een modulering van het loopbaaneinde, waarover onder meer met de sociale partners moet worden gedebatteerd. Dat gebeurt in het Nationaal Pensioencomité, dat krachtens de wet van 21 mei 2015 tot oprichting van een Nationaal Pensioencomité, een Kenniscentrum en een Academische Raad “als opdracht heeft advies uit te brengen over alle voorstellen inzake pensioenen die eraan worden voorgelegd door de voor pensioenen bevoegde minister of ministers. Die adviezen worden uitgebracht in de vorm van verslagen die de verschillende in het Comité uiteengezette standpunten weergeven”.

Die besprekingen inzake de zware beroepen en het deeltijds pensioen zullen een impact hebben op de wetgeving betreffende de pensioenhervorming. Daarom moet de inwerkingtreding van de maatregelen die beogen de leeftijds- en de loopbaanvereisten voor het rustpensioen en het vervroegd pensioen te verstrengen, worden uitgesteld tot na de publicatie van het resultaat van de werkzaamheden van dat Comité, en tot na de goedkeuring van een wet die op basis daarvan moet worden aangenomen. Aldus zal de coherentie van de verschillende maatregelen kunnen worden beoordeeld. In de huidige stand van zaken is het niet mogelijk de echte gevolgen voor de werknemers en de gepensioneerden in te schatten, omdat de pensioenhervorming over talloze wetten verspreid is.

N° 21 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 11

Compléter cet article par les mots suivants:

“à l’exception des dispositions de l’article 2, qui ne pourront être effectives qu’à l’issue de l’adoption d’une loi concernant la pénibilité au travail et l’instauration d’une pension à temps partiel, inspirée de l’accord résultant de la concertation menée au sein du Comité national des Pensions”.

JUSTIFICATION

Ce projet de loi vise à allonger considérablement la durée de carrière des travailleurs sans tenir compte de la spécificité des métiers lourds/pénibles. Or, comme l’a souligné la Commission de réforme des pensions 2020-2040, certains groupes dans la société, tels ceux qui exercent un métier pénible, sont plus que d’autres socialement fragilisés par de telles réformes. Ces fonctions/métiers plus pénibles nécessitent une modulation de la fin de carrière. Celle-ci doit faire l’objet d’un débat, notamment avec les partenaires sociaux. Ces travaux ont été confiés au Comité national des Pensions, qui a, selon la loi portant création d’un Comité national des pensions, d’un Centre d’expertise et d’un Conseil académique du 21 mai 2015, “pour mission de rendre des avis sur toutes propositions en matière de pensions qui lui sont soumises par le ministre ou les ministres ayant les pensions dans leurs attributions. Ces avis sont rendus sous forme de rapports exprimant les différents points de vue exposés en son sein”.

Ces débats concernant les métiers lourds et la pension à temps partiel auront un impact sur les lois relatives à la réforme des pensions. Dès lors, il convient de retarder l’entrée en vigueur des mesures visant à relever les conditions d’âge et de carrière en matière de pension de retraite et de pension anticipée après la publication des travaux de ce Comité et l’adoption d’une loi sur la base de ses travaux. Cela permettra d’évaluer la cohérence des différentes mesures. En l’état, la fragmentation de la réforme des pensions en une multitude de lois ne permet pas d’évaluer ses conséquences réelles pour les travailleurs et les pensionnés.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 22 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 11/1 (*nieuw*)

In Titel 2, Hoofdstuk 3, een artikel 11/1 invoegen, luidende:

“Art. 11/1. Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van artikel 2 wordt een wet aangenomen inzake de arbeidstijdverdeling en de aanpassing van de arbeidsomstandigheden van de oudere werknemers, op grond van een aan het Comité A gevraagd advies.”

VERANTWOORDING

De regering wil de oudere werknemers langer aan de slag houden, zonder rekening te houden met de evolutie van hun mogelijkheden en behoeften.

De participatie van de oudere werknemers aan de arbeidsmarkt vereist dat een coherente aanpak wordt uitgewerkt, rekening houdend met de volledige loopbaan, de transitie tussen de levensfasen, het beheer van het loopbaaneinde en de pensionering. De kwestie van het “langer werken” zal immers alleen adequaat kunnen worden opgelost als tegelijk de kwestie van het “anders werken” aan bod komt én wordt aangepakt. Die loopbaanverlenging moet gepaard gaan met begeleidende maatregelen, teneinde de werknemers in staat te stellen hun loopbaan in houdbare arbeidsomstandigheden te verlengen, temeer daar de regering de toegang tot het tijdskrediet en tot de landingsbanen heeft ingeperkt.

Er zal een wet moeten worden aangenomen op basis van het advies van het Comité A, dat zal worden verzocht zich uit te spreken over formules om het loopbaaneinde te herschikken. Aldus zal kunnen worden ingespeeld op de rechtmatige verwachtingen van de oudere werknemers dat zij in behoorlijke omstandigheden kunnen werken en/of hun beroepsactiviteit kunnen afbouwen.

N° 22 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 11/1 (*nouveau*)

Au Titre 2, Chapitre 3, insérer un article 11/1, rédigé comme suit:

“Art. 11/1. Dans les six mois suivant l’entrée en vigueur de l’article 2, une loi est adoptée concernant le partage du temps de travail et l’adaptation des conditions de travail des travailleurs âgés, inspirée d’un avis demandé au Comité A”.

JUSTIFICATION

Le gouvernement exige des travailleurs âgés qu’ils travaillent plus longtemps, sans tenir compte de l’évolution des capacités et des besoins des travailleurs.

La participation des travailleurs plus âgés au marché du travail nécessite le développement d’une approche cohérente intégrant l’ensemble de la carrière, la transition entre les temps de vie, la gestion de la fin de carrière et la prise de la pension. La question du “travailler plus longtemps” ne trouvera en effet une réponse adéquate que si la question du “travailler autrement” est posée et traitée simultanément. Il est nécessaire d’accompagner cet allongement de la durée des carrières pour permettre aux travailleurs de prolonger leur carrière dans des conditions de travail soutenables. C’est d’autant plus nécessaire que le gouvernement a limité l’accès au crédit-temps et aux emplois de fin de carrière.

Une loi devra être adoptée sur la base de l’avis du Comité A qui devra se prononcer sur des formules d’aménagement des fins de carrière permettant de répondre aux attentes légitimes des travailleurs plus âgés de pouvoir travailler dans de bonnes conditions et/ou de lever le pied.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 23 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 27

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art. 27. Deze titel heeft uitwerking met ingang van 1 januari 2015, met uitzondering van de artikelen 13 tot 17, 19 tot 20 en 21, 1° en 2°, die in werking treden de tiende dag die volgt op de bekendmaking van de wet in het Belgisch Staatsblad, alsook met uitzondering van het bepaalde in de artikelen 12 en 18, die pas in werking kunnen treden nadat een wet zal zijn aangenomen inzake de zwaartegraad van het werk en de instelling van een deeltijds pensioen, die is ingegeven door het uit het overleg in het Nationaal Pensioencomité voortgevloeide akkoord.”.

VERANTWOORDING

Dit wetsontwerp strekt ertoe de loopbaanduur van de werknemers aanzienlijk te verlengen, zonder rekening te houden met de eigenheid van de zware beroepen. De Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 heeft er evenwel op gewezen dat bepaalde bevolkingsgroepen, zoals de mensen die een zwaar beroep uitoefenen, in sociaal opzicht zwaarder dan anderen door dergelijke hervormingen worden getroffen. Die zwaardere functies/beroepen vereisen een modulering van het loopbaaneinde, waarover onder meer met de sociale partners moet worden gedebatteerd. Dat gebeurt in het Nationaal Pensioencomité, dat krachtens de wet van 21 mei 2015 tot oprichting van een Nationaal Pensioencomité, een Kenniscentrum en een Academische Raad “als opdracht heeft advies uit te brengen over alle voorstellen inzake pensioenen die eraan worden voorgelegd door de voor pensioenen bevoegde minister of ministers. Die adviezen worden uitgebracht in de vorm van verslagen die de verschillende in het Comité uiteengezette standpunten weergeven”.

Die besprekingen inzake de zware beroepen en het deeltijds pensioen zullen een impact hebben op de wetgeving betreffende de pensioenhervorming. Daarom moet de inwerkingtreding van de maatregelen die beogen de leeftijds- en de loopbaanvereisten voor het rustpensioen en het vervroegd pensioen te verstrengen, worden uitgesteld tot na de publicatie van het resultaat van de werkzaamheden van dat Comité, en tot na de goedkeuring van een wet die op basis daarvan moet

N° 23 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 27

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 27. Le présent titre prend ses effets le 1er janvier 2015, à l’exception des articles 13 à 17, 19 à 20 et 21, 1° et 2°, qui entrent en vigueur le dixième jour qui suit la publication de la loi au Moniteur belge, et à l’exception des dispositions des articles 12 et 18, qui ne pourront être effectives qu’à l’issue de l’adoption d’une loi concernant la pénibilité au travail et l’instauration d’une pension à temps partiel, inspirée de l’accord résultant de la concertation menée au sein du Comité national des Pensions”.

JUSTIFICATION

Ce projet de loi vise à allonger considérablement la durée de carrière des travailleurs sans tenir compte de la spécificité des métiers lourds/pénibles. Or, comme l’a souligné la Commission de réforme des pensions 2020-2040, certains groupes dans la société, tels ceux qui exercent un métier pénible, sont plus que d’autres socialement fragilisés par de telles réformes. Ces fonctions/métiers plus pénibles nécessitent une modulation de la fin de carrière. Celle-ci doit faire l’objet d’un débat, notamment avec les partenaires sociaux. Ces travaux ont été confiés au Comité national des Pensions, qui a, selon la loi portant création d’un Comité national des pensions, d’un Centre d’expertise et d’un Conseil académique du 21 mai 2015, “pour mission de rendre des avis sur toutes propositions en matière de pensions qui lui sont soumises par le ministre ou les ministres ayant les pensions dans leurs attributions. Ces avis sont rendus sous forme de rapports exprimant les différents points de vue exposés en son sein”.

Ces débats concernant les métiers lourds et la pension à temps partiel auront un impact sur les lois relatives à la réforme des pensions. Dès lors, il convient de retarder l’entrée en vigueur des mesures visant à relever les conditions d’âge et de carrière en matière de pension de retraite et de pension anticipée après la publication des travaux de ce Comité et l’adoption d’une loi sur la base de ses travaux. Cela permettra d’évaluer la cohérence des différentes mesures. En l’état, la

worden aangenomen. Aldus zal de coherentie van de verschillende maatregelen kunnen worden beoordeeld. In de huidige stand van zaken is het niet mogelijk de echte gevolgen voor de werknemers en de gepensioneerden in te schatten, omdat de pensioenhervorming over talloze wetten verspreid is.

fragmentation de la réforme des pensions en une multitude de lois ne permet pas d'évaluer ses conséquences réelles pour les travailleurs et les pensionnés.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 24 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 27/1 (*nieuw*)**Een artikel 27/1 invoegen, luidende:**

“Art. 27/1. Binnen zes maanden na de inwerkingtreding van de artikelen 12 en 18 wordt een wet aangenomen inzake de arbeidstijdverdeling en de aanpassing van de arbeidsomstandigheden van de oudere werknemers, op grond van een aan de Nationale Arbeidsraad gevraagd advies.”.

VERANTWOORDING

De regering wil de oudere werknemers langer aan de slag houden, zonder rekening te houden met de evolutie van hun mogelijkheden en behoeften.

De participatie van de oudere werknemers aan de arbeidsmarkt vereist dat een coherente aanpak wordt uitgewerkt, rekening houdend met de volledige loopbaan, de transitie tussen de levensfasen, het beheer van het loopbaaneinde en de pensionering. De kwestie van het “langer werken” zal immers alleen adequaat kunnen worden opgelost als tegelijk de kwestie van het “anders werken” aan bod komt én wordt aangepakt. Die loopbaanverlenging moet gepaard gaan met begeleidende maatregelen, teneinde de werknemers in staat te stellen hun loopbaan in houdbare arbeidsomstandigheden te verlengen, temeer daar de regering de toegang tot het tijdscrediet en tot de landingsbanen heeft ingeperkt.

Er zal een wet moeten worden aangenomen op basis van het advies van de Nationale Arbeidsraad, die zal worden verzocht zich uit te spreken over formules om het loopbaaneinde te herschikken. Aldus zal kunnen worden ingespeeld op de rechtmatige verwachtingen van de oudere werknemers dat zij in behoorlijke omstandigheden kunnen werken en/of hun beroepsactiviteit kunnen afbouwen.

N° 24 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 27/1 (*nouveau*)**Insérer un article 27/1, rédigé comme suit:**

“Art. 27/1. Dans les six mois suivant l’entrée en vigueur des articles 12 et 18, une loi concernant le partage du temps de travail et l’adaptation des conditions de travail des travailleurs âgés, inspirée d’un avis de mandaté au Conseil National du Travail doit être adoptée”.

JUSTIFICATION

Le gouvernement exige des travailleurs âgés qu’ils travaillent plus longtemps, sans tenir compte de l’évolution des capacités et des besoins des travailleurs.

La participation des travailleurs plus âgés au marché du travail nécessite le développement d’une approche cohérente intégrant l’ensemble de la carrière, la transition entre les temps de vie, la gestion de la fin de carrière et la prise de la pension. La question du “travailler plus longtemps” ne trouvera en effet une réponse adéquate que si la question du “travailler autrement” est posée et traitée simultanément. Il est nécessaire d’accompagner cet allongement de la durée des carrières pour permettre aux travailleurs de prolonger leur carrière dans des conditions de travail soutenables. C’est d’autant plus nécessaire que le gouvernement a limité l’accès au crédit-temps et aux emplois de fin de carrière.

Une loi devra être adoptée sur la base de l’avis du CNT qui devra se prononcer sur des formules d’aménagement des fins de carrière permettant de répondre aux attentes légitimes des travailleurs plus âgés de pouvoir travailler dans de bonnes conditions et/ou de lever le pied.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 25 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 46

Dit artikel vervangen door wat volgt:

“Art. 46. De artikelen 34, 3°, en 35 tot 45 hebben uitwerking met ingang van 1 januari 2015.

Artikel 28, 2°, treedt in werking op 1 januari 2014.

Artikel 28, 3°, treedt in werking op 1 januari 2014.

De bepalingen van de artikelen 28, 1°, 28, 4°, 28, 5°, 28, 6° en 30 kunnen pas in werking treden nadat een wet zal zijn aangenomen inzake de zwaartegraad van het werk en de instelling van een deeltijds pensioen, die is ingegeven door het uit het overleg in het Nationaal Pensioencomité voortgevloeide akkoord.”

VERANTWOORDING

Dit wetsontwerp strekt ertoe de loopbaanduur van de werknemers aanzienlijk te verlengen, zonder rekening te houden met de eigenheid van de zware beroepen. De Commissie Pensioenhervorming 2020-2040 heeft er evenwel op gewezen dat bepaalde bevolkingsgroepen, zoals de mensen die een zwaar beroep uitoefenen, in sociaal opzicht zwaarder dan anderen door dergelijke hervormingen worden getroffen. Die zwaardere functies/beroepen vereisen een modulering van het loopbaaneinde, waarover onder meer met de sociale partners moet worden gedebatteerd. Dat gebeurt in het Nationaal Pensioencomité, dat krachtens de wet van 21 mei 2015 tot oprichting van een Nationaal Pensioencomité, een Kenniscentrum en een Academische Raad *“als opdracht heeft advies uit te brengen over alle voorstellen inzake pensioenen die eraan worden voorgelegd door de voor pensioenen bevoegde minister of ministers. Die adviezen worden uitgebracht in de vorm van verslagen die de verschillende in het Comité uiteengezette standpunten weergeven”*.

Die besprekingen inzake de zware beroepen en het deeltijds pensioen zullen een impact hebben op de wetgeving betreffende de pensioenhervorming. Daarom moet de inwerkingtreding van de maatregelen die beogen de leeftijds- en de loopbaanvereisten voor het rustpensioen en het vervroegd pensioen te verstrengen, worden uitgesteld tot na de publicatie

N° 25 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 46

Remplacer cet article comme suit:

“Art. 46. Les articles 34, 3 ° et 35 à 45 produisent leurs effets le 1er janvier 2015.

L'article 28, 2° produit ses effets le 1er janvier 2014.

L'article 28,3° produit ses effets le 1er janvier 2014.

Les dispositions des articles 28,1°, 28,4°, 28,5°, 28,6° et 30 ne pourront être effectives qu'à l'issue de l'adoption d'une loi concernant la pénibilité au travail et l'instauration d'une pension à temps partiel, inspirée de l'accord résultant de la concertation menée au sein du Comité national des Pensions”.

JUSTIFICATION

Ce projet de loi vise à allonger considérablement la durée de carrière des travailleurs sans tenir compte de la spécificité des métiers lourds/pénibles. Or, comme l'a souligné la Commission de réforme des pensions 2020-2040, certains groupes dans la société, tels ceux qui exercent un métier pénible, sont plus que d'autres socialement fragilisés par de telles réformes. Ces fonctions/métiers plus pénibles nécessitent une modulation de la fin de carrière. Celle-ci doit faire l'objet d'un débat, notamment avec les partenaires sociaux. Ces travaux ont été confiés au Comité national des Pensions, qui a, selon la loi portant création d'un Comité national des pensions, d'un Centre d'expertise et d'un Conseil académique du 21 mai 2015, *“pour mission de rendre des avis sur toutes propositions en matière de pensions qui lui sont soumises par le ministre ou les ministres ayant les pensions dans leurs attributions. Ces avis sont rendus sous forme de rapports exprimant les différents points de vue exposés en son sein”*.

Ces débats concernant les métiers lourds et la pension à temps partiel auront un impact sur les lois relatives à la réforme des pensions. Dès lors, il convient de retarder l'entrée en vigueur des mesures visant à relever les conditions d'âge et de carrière en matière de pension de retraite et de pension anticipée après la publication des travaux de ce Comité et

van het resultaat van de werkzaamheden van dat Comité, en tot na de goedkeuring van een wet die op basis daarvan moet worden aangenomen. Aldus zal de coherentie van de verschillende maatregelen kunnen worden beoordeeld. In de huidige stand van zaken is het niet mogelijk de echte gevolgen voor de werknemers en de gepensioneerden in te schatten, omdat de pensioenhervorming over talloze wetten verspreid is.

l'adoption d'une loi sur la base de ses travaux. Cela permettra d'évaluer la cohérence des différentes mesures. En l'état, la fragmentation de la réforme des pensions en une multitude de lois ne permet pas d'évaluer ses conséquences réelles pour les travailleurs et les pensionnés.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 26 VAN DE HEREN GILKINET EN DE VRIENDT

Art. 46/1 (*nieuw*)**Een artikel 46/1 invoegen, luidende:**

“Art. 46/1. Binnen zes maanden na de inwerking-treding van de bepalingen van de artikelen 28, 1°, 28, 4°, 28, 5°, 28, 6°, en 30 wordt een wet aangenomen inzake de arbeidstijdverdeling en de aanpassing van de arbeidsomstandigheden van de oudere werknemers, op grond van een aan de Nationale Arbeidsraad gevraagd advies.”

VERANTWOORDING

De regering wil de oudere werknemers langer aan de slag houden, zonder rekening te houden met de evolutie van hun mogelijkheden en behoeften.

De participatie van de oudere werknemers aan de arbeidsmarkt vereist dat een coherente aanpak wordt uitgewerkt, rekening houdend met de volledige loopbaan, de transitie tussen de levensfasen, het beheer van het loopbaaneinde en de pensionering. De kwestie van het “langer werken” zal immers alleen adequaat kunnen worden opgelost als tegelijk de kwestie van het “anders werken” aan bod komt én wordt aangepakt. Die loopbaanverlenging moet gepaard gaan met begeleidende maatregelen, teneinde de werknemers in staat te stellen hun loopbaan in houdbare arbeidsomstandigheden te verlengen, temeer daar de regering de toegang tot het tijdskrediet en tot de landingsbanen heeft ingeperkt.

Er zal een wet moeten worden aangenomen op basis van het advies van de Nationale Arbeidsraad, die zal worden verzocht zich uit te spreken over formules om het loopbaaneinde te herschikken. Aldus zal kunnen worden ingespeeld op de rechtmatige verwachtingen van de oudere werknemers dat zij in behoorlijke omstandigheden kunnen werken en/of hun beroepsactiviteit kunnen afbouwen.

N° 26 DE MM. GILKINET ET DE VRIENDT

Art. 46/1 (*nouveau*)**Insérer un article 46/1, rédigé comme suit:**

“Art. 46/1. Dans les six mois suivant l’entrée en vigueur des dispositions des articles 28,1°, 28,4°, 28,5°, 28,6° et 30, une loi est adoptée concernant le partage du temps de travail et l’adaptation des conditions de travail des travailleurs âgés, inspirée d’un avis demandé au Conseil National du Travail”.

JUSTIFICATION

Le gouvernement exige des travailleurs âgés qu’ils travaillent plus longtemps, sans tenir compte de l’évolution des capacités et des besoins des travailleurs.

La participation des travailleurs plus âgés au marché du travail nécessite le développement d’une approche cohérente intégrant l’ensemble de la carrière, la transition entre les temps de vie, la gestion de la fin de carrière et la prise de la pension. La question du “travailler plus longtemps” ne trouvera en effet une réponse adéquate que si la question du “travailler autrement” est posée et traitée simultanément. Il est nécessaire d’accompagner cet allongement de la durée des carrières pour permettre aux travailleurs de prolonger leur carrière dans des conditions de travail soutenables. C’est d’autant plus nécessaire que le gouvernement a limité l’accès au crédit-temps et aux emplois de fin de carrière.

Une loi devra être adoptée sur la base de l’avis du CNT, qui devra se prononcer sur des formules d’aménagement des fins de carrière permettant de répondre aux attentes légitimes des travailleurs plus âgés de pouvoir travailler dans de bonnes conditions et/ou de lever le pied.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 27 VAN DE HEREN **GILKINET EN DE VRIENDT**

Art. 23

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De overgangsuitkering is beperkt in de tijd. Wanneer de betaling van die uitkering op aanvraag gebeurt en de begunstigde zijn aanvraag na een termijn van 12 maanden indient, heeft zijn aanvraag weliswaar uitwerking de eerste dag van de maand die volgt op de datum waarop die aanvraag werd ingediend, maar wordt de uitkering alleen betaald gedurende het resterende deel van de periode waarin die uitkering had moeten worden betaald. Dat vormt een probleem voor de gescheiden langstlevende echtgenoot die niet noodzakelijk op de hoogte is van het overlijden van zijn ex-partner. Het ware billijker te bepalen dat die uitkering voor de volledige periode wordt betaald, zelfs bij late indiening van de aanvraag, dan wel te voorzien in een automatische kennisgeving van de langstlevende echtgenoot.

N° 27 DE MM. **GILKINET ET DE VRIENDT**

Art. 23

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

L'allocation de transition est limitée dans le temps. Lorsque le paiement de cette allocation a lieu sur demande et que le bénéficiaire introduit sa demande après un délai de 12 mois, sa demande prend effet le premier jour du mois qui suit la date de cette demande mais la durée durant laquelle l'allocation sera versée ne couvrira que le restant de la période pendant laquelle l'allocation aurait dû être versée. Cette situation est problématique pour le conjoint survivant divorcé qui n'est pas forcément au courant de ce décès. Il serait plus juste de permettre le paiement de cette allocation pour l'entièreté de sa durée, même en cas de demande tardive ou de prévoir une information automatique du conjoint survivant.

Georges GILKINET (Ecolo-Groen)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)

Nr. 28 VAN DE HEREN HEDEBOUW EN VAN HEES

Art. 12

Dit artikel doen vervallen.

VERANTWOORDING

De rechtse regering wil de wettelijke pensioenleeftijd verhogen naar 66 jaar vanaf 2025 en naar 67 jaar vanaf 2030 (punt 2.1.1 van het regeerakkoord). De regering wil bovendien de pensioenleeftijd eventueel nog verder laten stijgen in de toekomst, boven de leeftijd van 67 jaar, in functie van de stijging van de levensverwachting.

Het regeerakkoord formuleert dat als volgt: “De regering zal een wettelijke basis opstellen met inwerkingtreding ten laatste in het jaar 2030 die automatische aanpassingen van de voorwaarden om het wettelijk en vervroegd pensioen op te nemen, mogelijk maakt. Deze automatische aanpassingen kunnen gebeuren in samenhang met de demografische en financiële evoluties binnen het pensioensysteem (de opaboom) en de stijging van de levensverwachting.” (zie punt 2.1.2 van het regeerakkoord).

Deze hervorming is onrechtvaardig, onlogisch en onnodig

Ze is onrechtvaardig omdat iedereen verplicht wordt twee tot vijf jaar langer te werken, terwijl een grote groep van werknemers niet langer kan werken. De gemiddelde levensverwachting verbergt grote ongelijkheden: wie een diploma hoger onderwijs aan de muur heeft hangen leeft 6 tot 7,5 jaar langer en 18 tot 25 jaar langer in goede gezondheid dan iemand zonder diploma. Het recht op brugpensioen en vervroegd pensioen zorgt dat ook deze mensen kunnen genieten van wat welverdiende rust na een leven van intense arbeid.

Volgens de regering zou de plicht tot langer werken leiden tot minder jeugdwerkloosheid. Maar dat blijkt niet uit de praktijk. Het is niet omdat er in bepaalde landen meer ouderen én meer jongeren aan het werk zijn, de plicht tot langer werken ook automatisch leidt tot meer jobs voor jongeren. Het is wel omdat bepaalde landen investeren in werk, dat de globale werkgelegenheid hoger ligt, zowel voor jong als oud. Dat blijkt uit een recent onderzoek van het Instituut voor Duurzame Ontwikkeling (IDD), dat 29 landen met elkaar vergelijkt.

N° 28 DE MM. HEDEBOUW ET VAN HEES

Art. 12

Supprimer cet article

JUSTIFICATION

Le gouvernement de droite veut porter l'âge de la pension légale à 66 ans à partir de 2025 et à 67 ans à partir de 2030 (point 2.1.1 de l'accord de gouvernement). Ensuite, le gouvernement veut encore relever davantage l'âge de la pension, au-delà de l'âge de 67 ans, en fonction de l'allongement de l'espérance de vie moyenne.

L'accord de gouvernement le formule comme suit: “Le gouvernement élaborera une base légale, qui entrera en vigueur au plus tard en 2030, qui permette des adaptations automatiques des conditions pour le départ à la pension légale ou anticipée. Ces adaptations automatiques peuvent être effectuées en fonction des évolutions démographiques et financières au sein du système de pension (le “papy-boom”) et de l'augmentation de l'espérance de vie.” (cf. le point 2.1.2 de l'accord de gouvernement).

Cette réforme est injuste, illogique et inutile.

Elle est injuste parce qu'elle oblige tout le monde à travailler deux à cinq ans de plus, alors qu'une partie importante des travailleurs en est incapable. L'espérance de vie moyenne recèle de grandes inégalités: celui qui possède un diplôme de l'enseignement supérieur vit entre 6 et 7,5 années de plus et entre 18 et 25 ans plus longtemps en bonne santé que quelqu'un qui n'a pas de diplôme. Le droit à la prépension et le droit à la pension anticipée font en sorte que ces gens peuvent, eux aussi, profiter d'un peu de repos après une vie de travail intensif.

D'après le gouvernement, devoir travailler plus longtemps se traduirait par une diminution du chômage des jeunes. Mais ce n'est pas ce qui ressort de la pratique. Ce n'est pas parce que dans certains pays, il y a plus d'ânés et plus de jeunes au travail que l'obligation de travailler plus longtemps aboutirait comme par magie à plus d'emplois pour les jeunes. C'est bel et bien parce que certains pays investissent dans l'emploi que le taux d'activité global est plus élevé, tant parmi les jeunes que parmi les ânés, ainsi que le révèle une étude récente de l'Institut pour le Développement durable (IDD), qui a comparé 29 pays.

In België is er een groot probleem van werk, zowel voor jong als oud. Wie jong en onervaren is, vindt moeilijk werk. Wie oud en versleten is, kan moeilijk verder werken. De HR dienstverlener Securex trok begin dit jaar nog aan de alarmbel. Het aantal langdurige zieken is spectaculair gestegen: een verdubbeling tussen 2001 en 2013. Niet toevallig verdubbelde tijdens diezelfde periode ook het aantal vijftigplussers op de arbeidsmarkt. De link is volgens Securex snel gelegd: het stijgend aantal zieken is de keerzijde van werknemers langer laten werken.

De plicht tot langer werken van de nieuwe regering correspondeert met geen enkele verplichting in hoofde van de werkgevers. Verschillende maatregelen zijn nochtans mogelijk. Zweden experimenteert met arbeidsduurvermindering (6-urendag mét loonsbehoud voor 50 plussers). Denemarken installeerde een recht op aangepast werk. Nederland heeft mechanismen van ontslagbescherming. Deze maatregelen creëren ruimte op de arbeidsmarkt en zorgen voor werkbaar werk, zowel voor jong als oud.

De rechtse regering wil iedereen minstens twee jaar langer laten werken. Een grote groep van werknemers, voornamelijk vrouwen, zullen vier of vijf jaar langer moeten werken, wellicht tot aan de leeftijd van 67 jaar. Dat is te wijten aan het feit dat de loopbaanvoorwaarde voor vervroegd pensioen verder wordt opgetrokken tot 42 jaar. Drie op vier vrouwelijke werknemers komen niet aan een loopbaan van 42 jaar.

De rechtse regering wil alleen dat iedereen twee tot vijf jaar langer werkt. Zij wil ook rechtstreeks besparen op de pensioenen. Die besparingen treffen een grote groep. Iedereen die actief blijft tot 65 jaar verliest 83,2 euro door de afschaffing van de pensioenbonus. Gepensioneerde koppels waarvan één van de partners geen pensioenrechten heeft opgebouwd, dreigen 281 euro per maand te verliezen door de afschaffing van het gezinspensioen. Ambtenaren verliezen al gauw 298,4 euro per maand, door de afschaffing van de diplomabonificaties, de gelijkschakeling van de tantièmes naar 60 en de nieuwe berekening van het pensioen op basis van de gemiddelde loopbaan. Tot slot verliezen ambtenaren en werknemers die beroep doen op loopbaanonderbreking of tijdskrediet zonder specifieke motivering 24,6 euro per maand.

En Belgique, il y a un gros problème d'emploi, chez les jeunes comme chez les aînés. Celui qui est jeune et inexpérimenté trouve difficilement du travail, tandis que le travailleur âgé et fatigué peut difficilement continuer à travailler. En début d'année encore, l'agence de services en ressources humaines Securex tirait la sonnette d'alarme. Le nombre de malades qui restent absents plus d'une année augmente de façon spectaculaire: il a doublé entre 2001 et 2013. Ce n'est pas un hasard si, durant la même période, le nombre de quinquagénaires a lui aussi doublé sur le marché de l'emploi. Selon l'agence, le lien est donc rapidement établi: le nombre de malades en hausse est la rançon du fait d'obliger les travailleurs à travailler plus longtemps.

L'obligation de travailler plus longtemps décrétée par le gouvernement ne s'accompagne d'aucune obligation pour les employeurs. Diverses mesures sont pourtant possibles. La Suède expérimente la réduction du temps de travail (journée de 6 heures avec maintien du salaire pour les 50+). Le Danemark a instauré un droit à un travail adapté. Les Pays-Bas ont un mécanisme de protection contre le licenciement. Ces mesures créent de la place sur le marché du travail et fournissent du travail praticable, tant pour les jeunes que pour les plus âgés.

Le gouvernement de droite veut que chacun travaille au moins deux ans de plus. Un grand groupe de travailleurs, principalement des femmes, devront travailler trois, quatre ou cinq ans de plus, jusqu'à l'âge de 67 ans. C'est dû au fait que les conditions pour avoir droit à la pension anticipée exigent désormais une durée de carrière de 42 ans. Or trois quarts des femmes n'arrivent pas à une telle durée de carrière.

Le gouvernement de droite ne veut pas seulement que chacun travaille deux à cinq ans de plus. Mais il veut également économiser de manière directe sur les pensions. Ces économies touchent un grand groupe. Toute personne qui reste active jusqu'à 65 ans perd 83,2 euros par la suppression du bonus de pension. Les couples pensionnés dont l'un des deux ne s'est pas (ou pas suffisamment) constitué de droits à la pension peuvent perdre 281 euros par mois, par la suppression de la pension taux de ménage. Quant aux agents de l'État, ils perdront rapidement 298,4 euros par mois par la suppression de la bonification liée au diplôme, par le passage des tantièmes à 60, par l'abandon de la prise en compte des années comme contractuel dans le calcul de la pension du fonctionnaire et par le nouveau calcul de la pension sur base du salaire moyen de la carrière. Pour finir, les fonctionnaires et les autres salariés qui ont fait appel à l'interruption de carrière ou au crédit-temps sans motivation spécifique perdront 24,6 euros par mois.

Sommige groepen worden getroffen door verschillende maatregelen tegelijk. De som loopt ver op.

Deze hervorming is onrechtvaardig, onlogisch en onnodig.

Ze is onrechtvaardig omdat iedereen verplicht wordt om twee tot vijf jaar langer te werken, terwijl een grote groep van werknemers niet langer kan werken. De gemiddelde levensverwachting verbergt grote ongelijkheden: wie een diploma hoger onderwijs aan de muur heeft hangen leeft 6 tot 7,5 jaar langer en 18 tot 25 jaar langer in goede gezondheid dan iemand zonder diploma. Het recht op bruggpensioen en vervroegd pensioen maakt dat deze mensen ook kunnen genieten van wat rust na een leven van intense arbeid.

Deze hervorming is onlogisch, omdat België nog steeds bijna 650 000 werklozen telt. Bompas wordt verplicht om langer te werken, terwijl kleinzoon thuis zit zonder werk. Ouderen verplichten om langer te werken zal niet zorgen voor meer werk.

Deze hervorming is tot slot onnodig. Volgens de cijfers van de Studiecommissie voor de Vergrijzing zijn onze pensioenen wél degelijk betaalbaar. In 2060 zullen wij evenveel betalen als landen als Oostenrijk en Frankrijk nu al betalen voor hun pensioenen, namelijk ongeveer 15 % van ons BBP.

Is dat zo ondoenbaar? Natuurlijk niet. Het is een kwestie van keuzes in het sociaal en fiscaal beleid. Voer een miljonnairstaks in, en pak de grote fiscale fraude aan, dan is er geld genoeg om onze pensioenen te betalen.

Certains groupes sont touchés par ces différentes mesures simultanément, et la perte est alors très importante.

Cette réforme est injuste, incompréhensible et inutile.

Elle est injuste parce qu'elle oblige tout le monde à travailler deux à cinq ans de plus, alors qu'une partie importante des travailleurs en est incapable. L'espérance de vie moyenne recèle de grandes inégalités: celui qui possède un diplôme de l'enseignement secondaire supérieur vit entre 6 et 7,5 années de plus et entre 18 et 25 ans plus longtemps en bonne santé que quelqu'un qui n'a pas de diplôme. Le droit à la prépension et le droit à la pension anticipée font en sorte que ces gens peuvent, eux aussi, profiter d'un peu de repos après une vie de travail intensif.

Cette réforme est illogique parce que notre pays compte toujours près de 650 000 chômeurs. Papy est obligé de travailler plus longtemps, alors que son petit-fils est sans emploi. Obliger les aînés à travailler plus longtemps ne va pas augmenter le nombre d'emplois.

Enfin, cette réforme est inutile. Selon les statistiques du Comité d'étude sur le vieillissement, nos pensions sont bel et bien payables. En 2060, nous paierons autant pour nos pensions ce que paient déjà aujourd'hui la France et l'Autriche, à savoir environ 15 % du PIB.

Est-ce infaisable? Bien sûr que non. C'est une question de choix en politique sociale et fiscale. Taxez les millionnaires et attaquez-vous à la grande fraude fiscale et vous aurez suffisamment d'argent pour financer les pensions.

Raoul HEDEBOUW (PTB-GO!)

Marco VAN HEES (PTB-GO!)

Nr. 29 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 18

In het bepaalde onder 4°, in het ontworpen punt 6°, eerste gedachtestreepje, de woorden “63 jaar” vervangen door de woorden “60 jaar”.

VERANTWOORDING

De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 29 DE MME **FONCK**

Art. 18

Au 4°, au 6°, 1er tiret, proposé, remplacer les mots “63 ans” par les mots “60 ans”.

JUSTIFICATION

Les conditions d'âge et de carrière viennent d'être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d'une pension avant l'âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d'éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 30 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 2

In het bepaalde onder 4°, in het ontworpen punt 5°, eerste gedachtestreepje, de woorden “62 jaar en 6 maanden” vervangen door de woorden “60 jaar”.

VERANTWOORDING

De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 30 DE MME **FONCK**

Art. 2

Au 4°, au 5°, 1er tiret, proposé, remplacer les mots “62 ans et 6 mois” par les mots “60 ans”.

JUSTIFICATION

Les conditions d'âge et de carrière viennent d'être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d'une pension avant l'âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d'éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 31 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 2

In het bepaalde onder 4°, in de ontworpen punten 4°, derde gedachtestreepje, 5°, tweede gedachtestreepje, en 6°, tweede gedachtestreepje, de woorden “42 dienstjaren” telkens vervangen door de woorden “40 dienstjaren”.

VERANTWOORDING

De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 31 DE MME **FONCK**

Art. 2

Au 4°, 3er tiret et au 5°, 2er tiret et au 6°, 2er tiret proposé, remplacer chaque fois les mots “42 années de services” par les mots “40 années de services”.

JUSTIFICATION

Les conditions d'âge et de carrière viennent d'être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d'une pension avant l'âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d'éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 32 VAN MEVROUW **FONCK**

Art. 2

In het bepaalde onder 4°, in de ontworpen punten 5°, derde gedachtestreepje, en 6°, derde gedachtestreepje, de woorden “43 dienstjaren” telkens vervangen door de woorden “41 dienstjaren”.

VERANTWOORDING

De leeftijds- en loopbaanvoorwaarden werden onlangs fors verhoogd. Het verdient dan ook de voorkeur de huidige voorwaarden te behouden, omdat die beter aangepast zijn aan de lange loopbanen.

De bij dit wetsontwerp vastgestelde regeling is immers theoretisch en haast ontoepasbaar.

Na verloop van jaren wordt het vrijwel onmogelijk, zo niet totaal onmogelijk te voldoen aan de voorwaarden voor een lange loopbaan, die recht geven op een pensioen vóór de pensioengerechtigde leeftijd, onder meer gelet op de huidige eisen inzake opleidingsduur.

N° 32 DE MME **FONCK**

Art. 2

Au 4°, au 5°, 3er tiret et au 6°, 3er tiret proposé, remplacer chaque fois les mots “43 années de services” par les mots “41 années de services”.

JUSTIFICATION

Les conditions d'âge et de carrière viennent d'être relevées récemment de façon conséquente. Il convient dès lors de maintenir les conditions actuelles, lesquelles sont mieux adaptées aux carrières longues.

En effet, le dispositif prévu par le présent projet est théorique et pratiquement inapplicable.

Au fil des années, il devient quasiment impossible, voire totalement impossible de rencontrer les conditions de carrière longue qui permettraient de bénéficier d'une pension avant l'âge prévu, notamment compte tenu des exigences actuelles en matière d'éducation.

Catherine FONCK (cdH)

Nr. 33 VAN MEVROUW **TEMMERMAN c.s.**

Art. 1 tot en met 50

Deze artikelen doen vervallen.

VERANTWOORDING

Gelet op het vernietigende advies van de Raad van State waaruit blijkt dat het advies zich beperkt tot een summier onderzoek van de voorgelegde tekst, en de vermelding dat de Raad van State daarbij opmerkt dat uit de vaststelling dat bij een bepaling van het ontwerp in haar advies niets wordt opgemerkt, niet zonder meer kan worden afgeleid dat er niets over opgemerkt kan worden en, indien er wel iets over wordt opgemerkt, dat er niets méér over te zeggen valt;

vraagt de indiener van dit amendement om het wetsontwerp opnieuw voor te leggen aan de Raad van State voor advies teneinde een grondig advies te verkrijgen.

Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Frédéric DAERDEN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Eric MASSIN (PS)

N° 33 DE MME **TEMMERMAN ET CONSORTS**Art. 1er à 50**Supprimer ces articles.**

JUSTIFICATION

Compte tenu de l'avis dévastateur du Conseil d'État, duquel il ressort que l'avis se limite à un examen sommaire du texte soumis, et compte tenu de la remarque connexe du Conseil d'État selon laquelle le fait de constater qu'une disposition du projet ne fait l'objet d'aucune observation dans son avis ne peut nullement signifier qu'il n'y a rien à en dire, tandis qu'à l'inverse, le fait de formuler une observation n'implique pas qu'elle est exhaustive, nous demandons que le projet de loi soit une nouvelle fois soumis pour avis au Conseil d'État afin d'obtenir un avis approfondi.

Nr. 34 VAN MEVROUW TEMMERMAN c.s.

Art. 1/1 (nieuw)

Onder een titel 1/1 “Verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven, enig hoofdstuk “Wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001”, een artikel 1/1 invoegen, luidend als volgt:

“Art. 1/1. Het artikel 5 van het Koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking wordt aangevuld met een § 3bis luidend als volgt:

3bis. Onverminderd de vorige bepalingen van dit artikel wordt een bijkomend recht op onderbrekings-uitkeringen toegekend voor opname van een halftijdse of een vijfde vermindering gedurende:

— 6 maanden vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking;

— 15 maanden 1/5 loopbaanvermindering;

— of een combinatie van de hierboven vermelde stelsels tot het bereiken van het voltijds equivalent van 3 maanden;

indien de werknemer beschikt over een attest afgeleverd door een preventieadviseur-arbeidsgeneesheer bedoeld in het koninklijk van 28 mei 2003 betreffende het gezondheidstoezicht op de werknemers waarin deze verklaart dat omwille van het welzijn of de gezondheid van de werknemer bij de uitvoering van zijn werk het aangewezen is dat de prestaties tijdelijk worden verminderd.”

N° 34 DE MME TEMMERMAN ET CONSORTS

Art. 1er/1 (nouveau)

Sous un titre 1er/1 “Conciliation entre l’emploi et la qualité de vie”, comportant un chapitre unique intitulé “Modification de l’arrêté royal du 12 décembre 2001”, insérer un article 1er/1 rédigé comme suit:

“Art. 1er/1. L’article 5 de l’arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l’emploi et la qualité de vie concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps est complété par un paragraphe 3bis rédigé comme suit:

“§ 3bis. Sans préjudice des dispositions précédentes du présent article, un droit supplémentaire aux allocations d’interruption est accordé en cas de réduction des prestations à mi-temps ou d’un cinquième:

— pendant 6 mois pour une réduction des prestations à mi-temps;

— pendant 15 mois pour une réduction des prestations d’un cinquième;

— ou en cas de combinaison des systèmes susdits jusqu’à concurrence d’un équivalent temps plein de 3 mois;

si le travailleur dispose d’une attestation délivrée par un conseiller en prévention-médecin du travail visé par l’arrêté royal du 28 mai 2003 relatif à la surveillance de la santé des travailleurs dans laquelle ce dernier déclare qu’il s’indique, eu égard au bien-être ou à la santé du travailleur lors de l’exécution de son travail, que ce dernier réduise temporairement ses prestations.”

VERANTWOORDING

Ingevolge het regeerakkoord (en de reglementering die, voor wat de private sector betreft – KB 12 december 2001, gewijzigd door het KB van 30 december 2014 – in voege is sinds 1/1/2015) wordt (in geval van eerste aanvraag om tijdskrediet of in geval van aanvraag die geen verlenging is, van datum tot datum, van hetzelfde type onderbreking (voltijds, halftijds, 1/5-tijds)) geen vergoeding meer toegekend voor ‘ongemotiveerd’ tijdskrediet (loopbaanonderbreking). Voordien was dat in het stelsel tijdskrediet gedurende 1 jaar voltijds equivalent.

Voortaan kunnen dus enkel uitkeringen toegekend worden indien aan één van volgende motieven is voldaan, en volgens onderstaande duur:

Maximumduur van het tijdskrediet met motief

Afhankelijk van het motief waarvoor het tijdskrediet wordt gevraagd, kan de maximumduur van het bijkomende recht variëren.

JUSTIFICATION

À la suite de l'accord de gouvernement (et de la réglementation qui, en ce qui concerne le secteur privé – arrêté royal du 12 décembre 2001, modifié par l'arrêté royal du 30 décembre 2014 –, est entrée en vigueur le 1er janvier 2015), plus aucune allocation n'est accordée pour le crédit-temps (interruption de carrière) 'non motivé' (en cas de première demande d'un crédit-temps ou de demande qui ne constitue pas une prolongation, de date à date, du même type d'interruption (à temps plein, à mi-temps, d'un cinquième). Auparavant, dans le cadre du régime du crédit-temps, une allocation était accordée pendant un an équivalent temps plein.

Dorénavant, des allocations ne peuvent donc plus être accordées que s'il est satisfait à l'un des motifs suivants pendant la durée indiquée:

Durée maximale du crédit-temps avec motif

En fonction du motif pour lequel le crédit-temps est demandé, la durée maximale du droit complémentaire varie.

Het gaat om de volgende maximumduur:

MOTIEVEN	MOTIEVEN
Zorgen voor uw kind dat jonger is dan 8 jaar	
Palliatieve zorgen verlenen	Zorgen voor uw gehandicapte kind dat jonger is dan 21 jaar
Zorg of medische bijstand verlenen aan een zwaar ziek gezins- of familielid tot de 2 ^{de} graad	Bijstand of zorg verlenen aan uw zwaar ziek minderjarig kind of aan een zwaar ziek minderjarig kind dat deel uitmaakt van uw gezin
Een erkende opleiding volgen	
MAXIMUMDUUR = 36 maanden	MAXIMUMDUUR = 48 maanden

MOTIFS

- Prendre soin de votre enfant de moins de 8 ans
 - Dispenser des soins palliatifs
 - Octroyer une assistance médicale à un membre de votre famille jusqu'au 2ème degré ou un membre de votre ménage gravement malade
 - Suivre une formation reconnue
- DUREE MAXIMALE = 36 mois**

Herhaaldelijk hebben de indienders van dit amendement gesteld dat indien men het 'ongemotiveerd' tijdskrediet helemaal (dus ook in deeltijdse vormen) zou onmogelijk maken, dit zou resulteren in meer-uitgaven in de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Immers, naast het volgen van een erkende opleiding, hebben alle bestaande motieven betrekking op zorg voor een derde.

De eigen (gezondheids-)situatie van de werknemer, is geen motief.

Nochtans kan het zijn dat een werknemer (en de maatschappij) er alle baat bij heeft om tijdelijk het voltijdse arbeidsritme wat terug te schroeven of na een periode van medische uitval het werk te hervatten maar (nog) niet meteen aan een voltijds arbeidsregime.

De afgelopen jaren stellen we immers, onder meer, een sterke toename vast van werknemers die slachtoffer zijn van psycho-sociale risico's.

Het Belgisch nationaal onderzoek dat in 2010 bij 4 000 werknemers werd gevoerd in samenwerking met de Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden van Dublin stelt het volgende vast:

- 3 werknemers op 10 (28 %) hebben meestal of altijd last van stress op het werk. Deze verhouding is dezelfde voor mannen en vrouwen, verschilt weinig volgens de leeftijdsgroep en komt voor in alle activiteitssectoren en alle beroepen.
- Tijdens de laatste maand is 13 % van de werknemers het mikpunt geweest van verbaal geweld en 7 % van bedreigingen of vernederingen.

MOTIFS

- Prendre soin de votre enfant handicapé de moins de 21 ans
- Octroyer des soins à votre enfant mineur gravement malade ou à un enfant mineur gravement malade, faisant partie de votre ménage

DUREE MAXIMALE = 48 mois

Nous avons souligné à plusieurs reprises que la suppression pure et simple du crédit-temps 'non motivé' (donc également sous la forme d'un temps partiel) entraînerait des dépenses supplémentaires dans le cadre de l'assurance incapacité de travail.

En effet, outre le fait de suivre une formation reconnue, tous les motifs existants concernent des soins dispensés à des tiers.

L'état (de santé) du travailleur lui-même ne constitue pas un motif.

Or, il peut arriver qu'il soit bénéfique pour le travailleur (et la société) que le travailleur réduise temporairement son rythme de travail à temps plein ou qu'il reprenne le travail après une interruption pour raison médicale mais pas (encore) immédiatement à temps plein.

Nous avons en effet notamment observé, ces dernières années, une forte augmentation du nombre de travailleurs victimes de risques psychosociaux.

L'étude nationale menée en Belgique en 2010 auprès de 4000 travailleurs en collaboration avec la Fondation européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail de Dublin dresse les constats suivants:

- Trois travailleurs sur dix (28 %) sont généralement ou toujours en situation de stress au travail. Cette proportion est identique chez les hommes et les femmes, varie peu selon la tranche d'âge et concerne tous les secteurs d'activité et toutes les professions.
- Au cours du dernier mois écoulé, 13 % des travailleurs ont fait l'objet de violences verbales et 7 % de menaces ou d'humiliations.

• Tijdens de laatste 12 maanden is 9 % het slachtoffer geweest van intimidatie of pesterijen en 3 % van lichamelijk geweld.

Algemeen bevestigen studies, zoals Belstress, de relatie die bestaat tussen stress op het werk en absentisme. Stress zou aan de oorsprong liggen van 50 tot 60 % van het absentisme. Dit brengt enorme kosten met zich mee, zowel op het vlak van menselijk lijden als wat de afname van de economische prestaties betreft. De Europese Stichting tot verbetering van de levens- en arbeidsomstandigheden van Dublin raamt de economische kostprijs van stress in de Europese Unie op 20 miljard euro.

Volgens het IAB (Internationaal Arbeidsbureau) vertegenwoordigen kwaliteitsverliezen, het absentisme en de turnover als gevolg van stress tussen 3 en 4 % van het BBP van de geïndustrialiseerde landen.

Uit de statistieken van het Riziv blijkt alleen een enorme toename van het aantal werknemers met een arbeidsongeschiktheid maar bovendien blijkt dat met 104 291/209 408 van de invaliden dat psychische problemen te belangrijkste vorm aandoening zijn geworden.

Daarom strekt dit amendement ertoe dat binnen het stelsel van het vergoed tijdskrediet een nieuw motief wordt ingevoerd.

Indien de preventieadviseur-arbeidsgeneesheer (eventueel na overleg met de preventieadviseur psychosociale interventie) oordeelt dat de werknemer gebaat is bij een gedeeltelijke vermindering van de arbeidsprestaties, krijgt deze werknemer daarvoor de toepasselijke uitkeringen in het kader van het 1/5 of halftijds tijdskrediet.

Dit krediet geldt gedurende 3 maanden voltijds equivalent en kan opgenomen worden onder de vorm van een 1/5de of 1/2de vermindering van de prestaties.

Voor de sociale zekerheid zal dit een besparing opleveren aangezien voor deze werknemers vandaag alleen een volledige schorsing van de uitvoering van de arbeidsovereenkomst wegens arbeidsongeschikt rest.

Voor de pensioenberekening wordt deze periode van vergoed en gemotiveerd tijdskrediet uiteraard gelijkgesteld met arbeidsprestaties.

Vooralsnog werd de hervorming bedoeld in het huidige regeerakkoord niet doorgevoerd in het stelsel van de

• Au cours des douze derniers mois écoulés, 9 % ont fait l'objet d'une intimidation ou d'un harcèlement et 3 % de violences physiques.

De manière générale, les études telles que Belstress démontrent le lien qui existe entre le stress et l'absentéisme des travailleurs. On estime que 50 à 60 % de l'absentéisme serait causé par le stress. Celui-ci a donc un coût considérable, tant sur le plan humain qu'à l'égard de la réduction des prestations économiques. La Fondation européenne pour l'amélioration des conditions de vie et de travail de Dublin évalue le coût économique du stress en Europe à 20 milliards d'euros.

Selon le Bureau international du travail, les pertes de qualité, l'absentéisme et les rotations dues au stress représenteraient de 3 à 4 % du PIB des pays industrialisés.

Les statistiques de l'INAMI révèlent non seulement une augmentation considérable du nombre de travailleurs en incapacité de travail mais indiquent aussi que les problèmes psychiques constituent la principale pathologie en cause, le nombre de personnes invalides atteignant 104 291 / 209 408 dans ce domaine.

C'est pourquoi le présent amendement tend à insérer un nouveau motif dans le régime du crédit-temps rémunéré.

Si le conseiller en prévention médecin du travail estime (après s'être éventuellement concerté avec le conseiller en prévention chargé des interventions psychosociales) que le travailleur gagnerait à réduire partiellement son temps de travail, ce travailleur bénéficiera des indemnités applicables dans le cadre du crédit-temps d'un cinquième ou à mi-temps.

Ce crédit s'appliquera durant trois mois pour un équivalent temps plein et pourra être pris sous la forme d'une réduction du temps de travail d'un cinquième ou à mi-temps.

Cette mesure permettra de réaliser des économies dans le domaine de la sécurité sociale car, pour ces travailleurs, la seule formule aujourd'hui envisageable est celle de la suspension complète de l'exécution du contrat de travail pour cause d'incapacité de travail.

Pour le calcul de la pension, cette période de crédit-temps rémunéré et motivé sera naturellement assimilée à des prestations de travail.

Jusqu'à présent, la réforme prévue dans l'actuel accord de gouvernement n'a pas été inscrite dans le régime de

loopbaanonderbreking van personeelsleden in de overheidsdiensten. Alleszins werd de betreffende koninklijke besluiten nog niet in die zin aangepast.

Het spreekt vanzelf dat indien de regering ook voor die personeelsleden toch zou doorzetten met haar geplande hervorming, de in dit amendement bedoelde invoering van een nieuw motief desgevallend ook voor deze personeelsleden moet gelden.

Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Frédéric DAERDEN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Eric MASSIN (PS)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

l'interruption de carrière des membres du personnel des services publics. Les arrêtés royaux concernés n'ont naturellement pas encore été adaptés en ce sens.

Il va de soi que l'instauration d'un nouveau motif devra également s'appliquer aux membres du personnel des services publics si le gouvernement met effectivement en œuvre la réforme qu'il envisage pour eux.

Nr. 35 VAN MEVROUW TEMMERMAN c.s.

Art. 1/2(nieuw)

Onder een titel 1/2 “Pensioenbonus”, enig hoofdstuk “Wijziging van de wetten van 23 december 2005 en 28 juni 2013”, een artikel 1/2 invoegen, luidende:

“Art. 1/2

A. Artikel 3/1, § 3, derde lid, van de wet van 23 december 2005, ingevoegd bij de wet van 19 december 2014, wordt opgeheven.

B. Artikel 7bis, § 3, eerste lid, tweede zin, van dezelfde wet, ingevoegd bij de wet van 19 december 2014, wordt opgeheven.

C. Artikel 109/1 van de wet van 28 juni 2013, ingevoegd bij de wet van 28 april 2015, wordt opgeheven.”

VERANTWOORDING

De aanpassingen aan de pensioenbonus voor werknemers en zelfstandigen (art 203 t.e.m. 206 van de programmawet van 19 december 2014) en voor de publieke sector (art 22 en 23 van de wet van 28 april 2015 houdende bepalingen betreffende de pensioenen van de publieke sector) ongedaan maken en terug te keren naar de situatie voor deze wijzigingen.

De pensioenbonus zorgt ervoor dat hoe langer iemand zijn pensioen uitstelt door te blijven werken, hoe hoger het pensioenbedrag is. Dat zorgt ervoor dat heel wat mensen blijven werken en hun loopbaan verlengen na het recht om op pensioen te gaan of na het recht om op vervroegd pensioen te gaan. Een recente wijziging zorgde ervoor dat de pensioenbonus nog meer gericht is op langer werken: per gepresteerd jaar, neemt het bedrag dat wordt bijgeteld bij het pensioen toe. Er wordt alleen een pensioenbonus opgebouwd na vervroegd pensioen of na het bereiken van de wettelijke pensioenleeftijd na een loopbaan van 40jaar.

De regering houdt geen rekening met het feit dat de afschaffing van de pensioenbonus wel eens zeer negatieve effecten zou kunnen genereren op het vlak van het verlengen van de loopbaan. Het is immers zo dat bij gebrek aan pensioenbonus,

N° 35 DE MME TEMMERMAN ET CONSORTS

Art. 1/2 (nouveau)

Sous un titre 1/2 “Bonus de pension” comportant un chapitre unique intitulé “Modification des lois des 23 décembre 2005 et 28 juin 2013”, insérer un article 1/2 rédigé comme suit:

“Art. 1/2

A. L'article 3/1, § 3, alinéa 3, de la loi du 23 décembre 2005, inséré par la loi du 19 décembre 2014, est abrogé.

B. L'article 7bis, § 3, alinéa 1er, deuxième phrase, de la même loi, inséré par la loi du 19 décembre 2014, est abrogé.

C. L'article 109/1 de la loi du 28 juin 2013, inséré par la loi du 28 avril 2015, est abrogé.”

JUSTIFICATION

Le présent amendement vise à supprimer les modifications apportées au bonus de pension pour les travailleurs salariés et les travailleurs indépendants (art. 203 à 206 de la loi-programme du 19 décembre 2014) et pour les agents du secteur public (art. 22 et 23 de la loi du 28 avril 2015 portant des dispositions concernant les pensions du secteur public) et à revenir à la situation d'avant ces modifications.

Dans le cadre du bonus de pension, plus un travailleur reporte son départ à la retraite en continuant à travailler, plus le montant de sa pension sera élevé. Cette mesure fait en sorte que de très nombreuses personnes continuent à travailler et prolongent leur carrière après avoir obtenu le droit de partir à la retraite ou de prendre leur retraite anticipée. Une modification récente faisait en sorte que le bonus de pension était encore plus axé sur l'allongement de la carrière: en effet, le montant qui vient s'ajouter à celui de la pension augmente par année prestée. La constitution des droits au bonus de pension ne commence qu'après avoir atteint l'âge de la retraite anticipée ou l'âge légal de la pension au terme d'une carrière de 40 ans.

Le gouvernement ne tient pas compte du fait que la suppression du bonus de pension pourrait bien avoir des effets très négatifs sur l'allongement de la carrière. En effet, en l'absence de bonus de pension, le fait de travailler plus

voor een aantal categorieën van werknemers, meer werken niet zal resulteren in een hoger pensioen. Daarbij komt dat zeker in geval van lagere pensioenen, de pensioenbonus een zeer grote impact heeft op het pensioenbedrag waarmee het pensioen wordt aangevat en bijgevolg een belangrijke inkomensbron is voor heel wat gepensioneerden.

Het is te betreuren dat deze regering meent dat langer werken noodzakelijk is, en de enige maatregel die een positieve stimulans is voor mensen om de loopbaan te verlengen, afschaft. De loopbaanvoorwaarden om vervroegd op pensioen te kunnen gaan zullen worden verstrengd, de wettelijke pensioenleeftijd zal op termijn stijgen en de indexsprong zal ervoor zorgen dat gepensioneerden koopkracht verliezen. Werknemers die desondanks toch hun loopbaan willen verlengen zien daarbovenop dus de pensioenbonus verloren gaan. Dat betekent concreet dat iemand die in halverwege 2014 op vervroegd pensioen kon gaan, maar toch beslist heeft om zijn of haar loopbaan met bijvoorbeeld 3 jaar te verlengen, elke maand bijna 133 euro pensioenbonus verliest.

De expertencommissie van de pensioenen was ook zeer duidelijk over het belang van de pensioenbonus, ten gevolge van de bekendmaking van het schrappen van de pensioenbonus, in een persbericht:

“Het regeerakkoord stelt voor om de pensioenbonus af te schaffen voor wie er nog geen recht op heeft. In het rapport van de Commissie wordt het belang van de pensioenbonus uitdrukkelijk onderlijnd, als stimulans om effectief aan het werk te blijven (de pensioenbonus kan niet opgebouwd worden tijdens periodes van werkloosheid). Het rapport illustreert ook de relatief sterke impact van deze bonus op lagere pensioenen (van mensen die doorgewerkt hebben). Het rapport van de Commissie wil aan de samenleving een positief perspectief geven, waarbij de gemiddelde hoogte van de pensioenen gehandhaafd kan worden door de loopbanen te verlengen. De mogelijke afschaffing van de pensioenbonus lijkt een ander signaal te geven (maar de experts kennen niet de argumenten waarom dit nu in het regeerakkoord voorgesteld wordt).”

Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Frédéric DAERDEN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Eric MASSIN (PS)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

longtemps ne se traduira pas, pour un certain nombre de catégories de travailleurs, par une pension plus élevée. De plus, et c'est certainement le cas pour les petites pensions, le bonus de pension a un impact très important sur le montant de la pension à l'entame de la retraite, et constitue par conséquent une source de revenus importante pour un grand nombre de pensionnés.

Il est regrettable que le gouvernement actuel considère qu'il est nécessaire de travailler plus longtemps et supprime la seule mesure qui incite de manière positive à allonger sa carrière. Les conditions de carrière pour accéder à la pension anticipée seront durcies, l'âge légal de la retraite augmentera à terme et le saut d'index aura pour effet de réduire le pouvoir d'achat des pensionnés. Les travailleurs qui veulent malgré tout prolonger leur carrière se voient de surcroît privés du bonus de pension, ce qui signifie concrètement qu'une personne qui pouvait prendre sa pension anticipativement à la mi-2014, mais qui a tout de même décidé de prolonger sa carrière de 3 ans, par exemple, perdra près de 113 euros de bonus de pension mensuellement.

La Commission de réforme des pensions 2020-2040 a également été très claire à propos de l'importance du bonus de pension, à la suite de l'annonce de sa suppression, dans un communiqué de presse:

“L'accord de gouvernement prévoit de supprimer le bonus-pension pour ceux qui ne remplissent pas encore les conditions pour le constituer. Le rapport de la Commission soulignait expressément l'intérêt du bonus-pension comme incitant à rester effectivement plus longtemps au travail (aucun bonus-pension ne peut se constituer pendant des périodes de chômage). Le rapport illustre aussi l'impact relativement important de ce bonus pour les pensions plus modestes, pour autant que l'on ait continué à travailler. Le rapport de la Commission voulait donner à la population une perspective positive selon laquelle le montant moyen des pensions pourrait être maintenu grâce à un allongement de la carrière. Or, la suppression possible du bonus-pension semble donner un tout autre signal (mais les experts ne connaissent pas les raisons pour lesquelles cela est proposé maintenant dans l'accord du gouvernement).”

Nr. 36 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 2

Dit artikel doen vervallen.

VERANTWOORDING

Dit artikel strekt ertoe de wettelijke pensioenleeftijd te verhogen. De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 67 jaar in 2030 is echter ondemocratisch, aangezien alle meerderheidspartijen vóór de verkiezingen in hun programma hebben aangegeven de wettelijke pensioenleeftijd op 65 jaar te willen behouden.

Deze maatregel, die geenszins rekening houdt met de realiteit en met de mogelijkheden van elkeen, is tevens onrechtvaardig, omdat veel mensen — de meest kwetsbaren — zullen worden verplicht méér te werken om minder te verdienen en aldus zullen worden “bestraft”. Vrouwen, die nu al sterk worden gediscrimineerd, zullen nog meer in de verdrukking komen, omdat die maatregel hen bijzonder hard treft.

Bovendien gaat het om een absurde maatregel. Vooraleer de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd te overwegen, moet men immers de mensen in staat stellen in goede omstandigheden aan de slag te blijven tot de leeftijd van 65 jaar. Het is zinloos een iemand te bestraffen die niet langer aan de slag kan blijven of die geen werkgever meer vindt; werkenden die dat wensen, moeten over de mogelijkheid beschikken in goede arbeidsomstandigheden te blijven werken.

De individuele keuze om langer aan de slag te blijven, moet dus haalbaar worden gemaakt door moderne en aangepaste arbeidsomstandigheden te creëren. Ernaar streven dat iemand die zijn werk fysiek niet langer aankan toch doorgaat, zou even absurd zijn als de pensioengerechtigde leeftijd op 67 jaar te willen vastleggen.

Het is dus van het allergrootste belang dat de besprekingen aangaande de criteria inzake de zwaarte van het werk worden bepaald in het kader van dit wetsontwerp én dat in uitzonderingen wordt voorzien.

Overigens werd deze maatregel uitgewerkt in een context die afbreuk doet aan het sociaal overleg.

Dit artikel strekt er voorts toe de toegang tot het vervroegd pensioen te verstrengen.

N° 36 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 2

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Relever l'âge légal de la pension à 67 ans en 2030 est anti-démocratique car avant les élections, tous les partis de la majorité ont indiqué dans leur programme vouloir maintenir l'âge légal de la retraite à 65 ans.

Cette mesure, qui ne tient aucunement compte des réalités et possibilités de tout à chacun, est également injuste car elle va pénaliser un grand nombre de personnes en obligeant, les plus fragiles d'entre nous à travailler plus pour gagner moins. Les femmes, déjà grandement discriminée, le seront encore d'avantage car elles seront particulièrement touchées par cette mesure.

Cette mesure est, en outre, absurde. En effet, avant de penser à augmenter l'âge de la pension, il faut déjà permettre aux travailleurs de continuer à travailler dans de bonne condition jusqu'à l'âge de 65 ans. Il est inutile de sanctionner un travailleur qui ne peut plus travailler ou que plus personne ne veut engager, il faut permettre aux travailleurs qui le souhaite de continuer à travailler dans de bonnes conditions.

Le choix individuel de travailler plus longtemps doit donc être rendu faisable par des conditions de travail modernes et adaptées. Il serait aussi absurde de prétendre vouloir qu'une personne, qui ne le peut plus le faire physiquement, continue à travailler que de vouloir fixer l'âge de la pension à 67 ans.

Il est donc primordial que les discussions sur les critères de pénibilités interviennent dans le cadre de ce projet de loi et que des exceptions y soient prévues.

Le contexte dans laquelle cette mesure a été élaborée porte, par ailleurs, atteinte à la concertation sociale.

Cet article entend également durcir l'accès à la pension anticipée.

Dit is een onbillijke maatregel, die de meest kwetsbare personen zal treffen.

Vrouwen worden inzonderheid getroffen door die verstren- gingsmaatregelen, aangezien de meeste vrouwen aan de slag zullen moeten blijven, dan wel in de werkloosheids- of invaliditeitsregeling zullen moeten blijven tot zij de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar hebben bereikt.

Ook de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan worden fors afgebouwd. Het wetsontwerp bepaalt immers dat men een loopbaan van 44 jaar moet kunnen voorleggen om op 60 jaar vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Dat betekent dat men ononderbroken sinds zijn zestiende moet hebben gewerkt. In de praktijk schrappt het wetsontwerp de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan.

Tot slot dreigen die maatregelen te worden vernietigd omdat ze ongrondwettig zijn.

Zoals de Raad van Staat immers aangeeft, waarborgt artikel 23 van de Grondwet “het recht op sociale zekerheid”, waaraan een *standstill*-effect is verleend. Dit *standstill*-effect belet de wetgever het door de regelgeving geboden niveau van bescherming aanzienlijk te beknootten, zonder een doel van algemeen belang op te geven, tenzij de maatregelen om dit doel van algemeen belang te bereiken noodzakelijk zijn en aanvaardbaar wat de evenredigheid ervan betreft.

De toegangsvoorwaarden tot het pensioen verstrengen of de pensioenleeftijd uitstellen betekent een forse stap achter- uit wat onze sociale bescherming betreft. De regering dient derhalve haar maatregelen te verantwoorden in het licht van een doelstelling van algemeen belang.

De regering verantwoordt deze aanslagen op ons sociaal systeem echter amper. Ze houdt het bij het voorwendsel dat ons pensioensysteem financieel onhoudbaar is en dat er maatregelen nodig zijn om ons sociaal model te redden.

Die verantwoording houdt echter geen steek wanneer ze getoetst wordt aan de realiteit. Daar zijn vier redenen voor.

Om te beginnen wekt de regering de indruk dat de finan- cierung van de pensioenen een probleem is dat afzonderlijk moet worden opgelost. Zo wordt voorbijgegaan aan het feit dat de verschillende takken van de sociale zekerheid, waaronder de pensioenen, de werkloosheid of de invaliditeit, sinds 1994 niet meer afzonderlijk worden gefinancierd.

Het klopt dus niet dat de uitbetaling van de pensioenen niet langer kan worden gewaarborgd als de pensioengerechtigde leeftijd niet wordt opgetrokken tot 67 jaar. Niet de financiering

Il s’agit également d’une mesure injuste qui frappera les plus fragiles.

Les femmes sont, à nouveau, particulièrement touchées par ces durcissements ce qui aura pour conséquence que la plupart des femmes seront contraintes de travailler ou rester en chômage/invalidité jusqu’à l’âge légal 67 ans.

Les exceptions pour carrière longue sont également réduites à peau de chagrin. En effet, le projet prévoit que pour partir en pension anticipée à 60 ans, il faudra avoir 44 années de carrières. Il faudra donc travailler sans interruption depuis ces 16 ans. En réalité, le projet supprime les exceptions qui existaient pour carrière longue.

Enfin, ces mesures risquent d’être annulées pour inconstitutionnalité.

En effet, comme le Conseil d’Etat le fait remarquer, l’article 23 de la Constitution garantit notamment “le droit à la sécurité sociale” auquel un effet de *standstill* est attaché. Cet effet de *standstill* s’oppose à ce que le législateur réduise sensi- blement le niveau de protection offert par la réglementation, sans invoqué un motif d’intérêt général et que les mesures pour atteindre ce but d’intérêt général soient nécessaires et proportionnées.

En durcissant des conditions d’accès à la pension ou en reculant l’âge de la pension, un recul significatif de notre protection sociale est opéré et il appartient donc au gouvernement de justifier ses mesures au regard d’un but d’intérêt général.

Or, le gouvernement justifie à peine les attaques portées contre notre système sociale en prétextant que notre système de pension est insoutenable financièrement et que ces me- sures sont nécessaires pour « sauver notre modèle social ».

Cette justification ne tient pourtant pas lorsqu’on le confronte à la réalité et ce pour 4 raisons.

Tout d’abord, le gouvernement donne le sentiment que le financement des pensions est un problème qui doit être réglé isolément. C’est oublier que depuis 1994, les différentes branches de la sécurité sociale, comme les pensions, le chômage ou l’invalidité, ne font plus l’objet d’un finance- ment séparé.

Dire que le paiement des pensions ne pourra plus être assuré si l’on n’augmente pas l’âge légal de la pension à 67 ans, c’est donc faux ! La question n’est pas le financement

van de pensioenen op zich is het probleem, maar wel de totale financiering van de sociale zekerheid.

De regering voert ook aan dat de pensioenkosten tegen 2060 onafwendbaar zullen toenemen. Wat is daar precies van aan? Volgens de jongste studie van het Federaal Planbureau zullen de pensioenkosten tegen 2060 groeien met 3,5 % van het bbp. Dat betekent dat de uitgaven tussen 2015 en 2060 jaarlijks met 0,076 % zullen stijgen. Ons land kan die stijging perfect aan zonder dat geraakt wordt aan onze sociale bescherming.

Tot slot beweert de regering dat, als gevolg van de stijging van de levensverwachting, de pensioenkosten zullen blijven stijgen. Sinds enkele jaren zien we echter dat de gemiddelde levensduur minder sterk toeneemt dan voorheen. Uit de demografische studies blijkt echter dat de levensverwachting in België tegen 2060 met 6,5 jaar zal groeien (8 jaar voor de mannen, 5 jaar voor de vrouwen), terwijl dat de voorbije vijftig jaar meer dan 10 jaar bedroeg. Sommige recente studies tonen aan dat dit cijfer nog zou kunnen afnemen, wegens de groeiende invloed van grootschalige vervuiling (bodem, lucht, water enzovoort) op onze gezondheid. Waarom zijn er zo draconische maatregelen nodig om opgewassen te zijn tegen een verhoging van de levensverwachting van 6,5 jaar over een periode van 46 jaar?

Het gaat in werkelijkheid om een politieke wil van de regering en niet om een probleem van financiële houdbaarheid want er bestaan in ieder geval alternatieven die de verworvenheden minder onderuithalen.

De werkelijke pensioenleeftijd moet worden opgetrokken door stimulerende en vrijwillige maatregelen om mensen ertoe aan te moedigen en in de mogelijkheid te stellen aan het werk te blijven.

Tevens dient er te worden op gewezen dat het pensioen van wie voor de overheid werkt, al wordt aangetast door de wet van 28 april 2015 houdende bepalingen betreffende de pensioenen van de publieke sector

Om die redenen strekt dit amendement ertoe artikel 2, dat dergelijke maatregelen omvat, weg te laten.

des pensions en soi mais le financement global de la sécurité sociale.

Le Gouvernement nous dit aussi que le coût des pensions va augmenter de manière irrépressible d'ici 2060. Qu'en est-il réellement ? D'après la dernière étude du Bureau Fédéral du Plan, le coût des pensions va augmenter de 3,5% du PIB d'ici 2060. Cela signifie une croissance des dépenses de 0,076% par an entre 2015 et 2060. Nous sommes tout-à-fait en mesure d'assumer cette augmentation sans porter atteinte à notre protection sociale.

Enfin, le gouvernement nous explique que le coût des pensions ne va cesser de croître, en raison de l'augmentation de l'espérance de vie. Or, depuis quelques années, l'allongement de la durée de vie est en phase de ralentissement. Les études démographiques annoncent un gain de 6,5 années d'espérance de vie d'ici 2060 en Belgique (8 ans pour les hommes, 5 ans pour les femmes) contre plus de 10 années les 50 dernières années, un chiffre qui, au regard de certaines études récentes, pourrait encore décroître en raison de l'impact croissant des grandes pollutions (sols, air, eau...) sur notre santé. Pourquoi faut-il des mesures aussi drastiques pour faire face à une augmentation de l'espérance de vie de 6,5 ans en 46 ans ?

Il s'agit en réalité d'une volonté politique du gouvernement et non pas d'un problème de soutenabilité financière car en tout état de cause des alternatives moins attentatoires existent.

Il faut donc augmenter l'âge effectif de prise de pension par des mesures incitatives et volontaires pour encourager et permettre le maintien à l'emploi des travailleurs âgés.

Il est également utile de rappeler que la pension des travailleurs de la fonction publique a déjà été attaquée par la loi du 28 avril 2015 "portant des dispositions concernant les pensions du secteur public.

Pour ces raisons, le présent amendement vise à supprimer l'article 2 qui contient ces mesures.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)

Nr. 37 VAN DE HEER DAERDEN c.s.

Art. 2

1/ in 5°), in de ontworpen § 3, het tweede lid vervangen door wat volgt:

“In afwijking van het eerste lid wordt de in dat lid bedoelde leeftijd van 65 jaar gebracht op 66 jaar tijdens het jaar dat volgt op het jaar waarin het Planbureau een rapport opstelt waaruit blijkt dat bij een ongewijzigd beleid het bbp per hoofd van de bevolking zonder de pensioenkosten 5 jaar na het lopende jaar lager zal liggen.”

Art. 12

2/ de ontworpen § 1 vervangen door wat volgt:

“§ 1. Het rustpensioen gaat in op de eerste dag van de maand volgend op deze tijdens welke de belanghebbende het aanvraagt en ten vroegste op de eerste dag van de maand die volgt op deze waarin hij de pensioenleeftijd bereikt. De pensioenleeftijd is:

1° 65 jaar voor de pensioenen die ingaan tot de hierna in 2° bedoelde datum;

2° 66 jaar voor de pensioenen die ingaan tijdens het jaar dat volgt op het jaar waarin het Planbureau een rapport heeft opgesteld waaruit blijkt dat bij een ongewijzigd beleid het bbp per hoofd van de bevolking zonder de pensioenkosten 5 jaar na het lopende jaar lager zal liggen.”

Art. 28

3/ punt 1° vervangen door wat volgt:

“1° paragraaf 1bis wordt ingevoegd, luidende:

§ 1bis. De pensioenleeftijd is 66 jaar voor de pensioenen die ingaan tijdens het jaar dat volgt op het jaar

N° 37 DE M. DAERDEN ET CONSORTS

Art. 2

1/ au 5°, au § 3 proposé, remplacer l’alinéa 2 comme suit:

“Par dérogation à l’alinéa 1er, l’âge de 65 ans visé à cet alinéa est porté à 66 ans l’année qui suit l’année où le Bureau Fédéral du Plan établit un rapport montrant qu’à politique inchangée le PIB par habitant hors coût des pensions sera plus faible 5 ans plus tard que celui de l’année en cours.”;

Art. 12

2/ remplacer le § 1er proposé comme suit:

“§ 1er. La pension de retraite prend cours le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel l’intéressé en fait la demande et au plus tôt le premier jour du mois qui suit celui au cours duquel il atteint l’âge de la pension. L’âge de la pension est de:

1° 65 ans pour les pensions qui prennent cours jusqu’à la date prévue au 2° ci-dessous.

2° 66 ans pour les pensions qui prennent cours l’année qui suit l’année où le Bureau Fédéral du Plan a établi un rapport montrant qu’à politique inchangée, le PIB par habitant hors coût des pensions sera plus faible 5 ans plus tard que celui de l’année en cours.”

Art. 28

3/ remplacer le 1° comme suit:

“1° Le paragraphe 1er bis est inséré, rédigé comme suit:

§ 1^{er}bis. L’âge de la pension est de 66 ans pour les pensions qui prennent cours l’année qui suit l’année où

waarin het Planbureau een rapport heeft opgesteld waaruit blijkt dat bij een ongewijzigd beleid het bbp per hoofd van de bevolking zonder de pensioenkosten 5 jaar na het lopende jaar lager zal liggen.”

VERANTWOORDING

Het amendement strekt ertoe de inwerkingtreding van de verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd op 66 jaar te verschuiven naar een datum die later zal worden bepaald door de opstelling van een rapport door het Federaal Planbureau. Dat rapport zal moeten vaststellen of het bbp per hoofd van de bevolking zonder de pensioenuitgaven 5 jaar na het lopende jaar lager zal liggen.

Het vraagstuk van de financiering van de pensioenen moet immers in perspectief worden gezet ten opzichte van de evolutie van de rijkdom in het algemeen. De pensioenuitgaven zullen effectief tussen 2015 en 2060 toenemen, maar onze rijkdom zal als gevolg van de economische groei tijdens die periode ook toenemen.

Als die extrapolatie wordt uitgevoerd met de cijfers van de Studiecommissie voor de Vergrijzing van juli 2014, ziet men dat de toename van de pensioenuitgaven niet verhindert dat het beschikbare inkomen per hoofd van de bevolking na betaling van de pensioenen aanzienlijk stijgt tussen 2015 en 2060.

In de onderstaande tabel wordt de evolutie van het bbp per hoofd van de bevolking geschetst waarbij het in tweeën wordt opgedeeld: een deel voor de betaling van de pensioenen (geel) en een deel voor de andere behoeften (blauw).

Men ziet dat de relatieve toename van het deel voor de pensioenen niet verhindert dat het bedrag dat beschikbaar is voor de andere behoeften, tegen 2060 stijgt met 60 % (22 414 euro in absolute cijfers).

le Bureau Fédéral du Plan a établi un rapport montrant qu'à politique inchangée, le PIB par habitant hors coût des pensions sera plus faible 5 ans plus tard que celui de l'année en cours.”

JUSTIFICATION

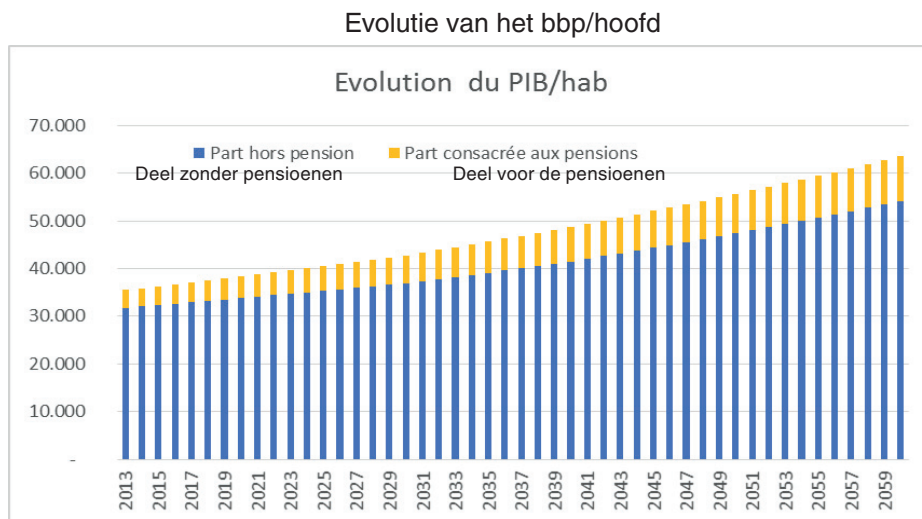
L'amendement vise à postposer l'entrée en vigueur du report de l'âge légal de la pension à 66 ans à une date ultérieure qui sera déterminée par l'établissement d'un rapport du Bureau Fédéral du Plan. Ce rapport devra établir que le PIB par habitant hors coût des pensions sera plus faible 5 ans plus tard que celui de l'année en cours.

Le problème du financement des pensions doit en effet être mis en perspective par rapport à l'évolution de la richesse en général. Le coût des pensions va effectivement augmenter entre 2015 et 2060 mais notre richesse va aussi augmenter sur cette période, du fait de la croissance économique.

Lorsque l'on fait cette mise en perspective en reprenant les chiffres du Comité d'étude du vieillissement de juillet 2014, on voit que l'augmentation du coût des pensions n'empêchera pas le revenu disponible par habitant après paiement des pensions d'augmenter considérablement entre 2015 et 2060.

Dans le tableau ci-dessous, on examine l'évolution du PIB par habitant en le divisant en deux parts: celle qui va être consacrée au paiement des pensions (en jaune) et celle disponible pour les autres besoins (en bleu).

On voit que l'augmentation relative de la part consacrée aux pensions n'empêche pas le montant disponible pour répondre aux autres besoins d'augmenter de 60 % (22 414€) dans l'absolu d'ici 2060.

Men kan dus niet zeggen dat onze senioren een te zware last voor de beroepsactieve generatie zijn, aangezien ze, ondanks de stijging van de pensioenuitgaven, significant rijker zullen zijn dan de voorafgaande generaties.

De wettelijke pensioenleeftijd moet dan ook niet worden gewijzigd zolang die trend niet omslaat.

On ne peut donc pas dire que nos aînés sont une charge trop lourde à supporter pour les générations actives puisqu'elles seront, malgré la hausse du coût des pensions, significativement plus riches que les générations qui les ont précédées.

L'âge légal de la pension ne doit donc pas être modifié tant que cette tendance ne sera pas inversée.

Frédéric DAERDEN (PS)
 Eric MASSIN (PS)
 Laurette ONKELINX (PS)
 Jean-Marc DELIZÉE (PS)
 Karin TEMMERMAN (sp.a)
 Hans BONTE (sp.a)

Nr. 38 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 9

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit artikel voorziet in de verhoging van de minimumleeftijd om aanspraak te maken op een overlevingspensioen.

Momenteel kan het overlevingspensioen niet meer worden toegekend wanneer de langstlevende echtgenoot jonger is dan 45 jaar. Zolang die echtgenoot die leeftijd niet heeft bereikt, krijgt hij een tijdelijke uitkering, de zogenaamde overgangsuitkering.

Er is al bepaald dat die minimumleeftijd van 45 jaar zal worden opgetrokken naar 50 jaar (door de minimumleeftijd tussen 2015 en 2025 jaarlijks met zes maanden op te trekken).

Bij dit artikel worden de toegangsvoorwaarden tot het overlevingspensioen nog verstrengd, aangezien de minimumleeftijd geleidelijk zal worden opgetrokken van 50 jaar naar 55 jaar in 2030.

Die verstrenging wordt doorgevoerd zonder de vorige hervorming eerst te evalueren. Het valt dan ook te vrezen dat die maatregel een oudere bevolkingsgroep, die het na het overlijden van de echtgenoot al met minder moet doen, zal bestraffen.

Het is nochtans algemeen bekend dat de oudste werknemers nauwelijks kans maken op een nieuwe baan. Het risico is dus zeer groot dat de betrokken bevolkingsgroep in armoede verzeilt, alsook dat inzonderheid de vrouwen andermaal het kind van de rekening zullen zijn.

Aangezien deze maatregel onrechtvaardig is, strekt dit amendement ertoe dit artikel weg te laten.

N° 38 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 9

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article prévoit le relèvement de l'âge minimum pour prétendre à une pension de survie.

Aujourd'hui, la pension de survie ne peut plus être accordée lorsque le conjoint survivant a moins de 45 ans. Si le conjoint survivant n'a pas atteint cet âge, il reçoit une allocation temporaire dite allocation de transition.

Il est déjà prévu de relever l'âge limite de 45 ans à 50 ans (en augmentant l'âge de 6 mois tous les ans entre 2015 à 2025).

Cet article prévoit de durcir encore les conditions d'accès à la pension de survie en prévoyant un augmentant progressivement l'âge minimum de 50 ans à 55 ans en 2030.

Ce durcissement intervient alors qu'aucune évaluation de la réforme précédente n'a été réalisée et nous pouvons craindre qu'il aura pour effet de pénaliser un public âgé, déjà démuné par le décès de leur conjoint.

On sait pourtant, actuellement, les plus âgés ont peu de chance de retrouver un emploi. Il y a donc un risque majeur de précarisation du public concerné qui bien entendu va une fois de plus particulièrement toucher les femmes.

Cette mesure est donc injuste. Le présent amendement vise donc à la supprimer.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 39 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 12

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit artikel strekt ertoe de wettelijke pensioenleeftijd te verhogen. De verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd tot 67 jaar in 2030 is echter ondemocratisch, aangezien alle meerderheidspartijen vóór de verkiezingen in hun programma hebben aangegeven de wettelijke pensioenleeftijd op 65 jaar te willen behouden.

Deze maatregel, die geenszins rekening houdt met de realiteit en met de mogelijkheden van elkeen, is tevens onrechtvaardig, omdat veel mensen – de meest kwetsbaren – zullen worden verplicht méér te werken om minder te verdienen en aldus zullen worden “bestraft”. Vrouwen, die nu al sterk worden gediscrimineerd, zullen nog meer in de verdrukking komen, omdat die maatregel hen bijzonder hard treft.

Bovendien gaat het om een absurde maatregel. Vooraleer de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd te overwegen, moet men immers de werknemers in staat stellen in goede omstandigheden aan de slag te blijven tot de leeftijd van 65 jaar. Het is zinloos een werknemer te bestraffen die niet langer aan de slag kan blijven of die geen werkgever meer vindt; werknemers die dat wensen, moeten over de mogelijkheid beschikken in goede arbeidsomstandigheden te blijven werken.

De individuele keuze om langer aan de slag te blijven, moet dus haalbaar worden gemaakt door moderne en aangepaste arbeidsomstandigheden te creëren. Ernaar streven dat een werknemer die zijn werk fysiek niet langer aankan tóch doorgaat, zou even absurd zijn als de pensioengerechtigde leeftijd op 67 jaar te willen vastleggen.

Het is dus van het allergrootste belang dat de besprekingen aangaande de criteria inzake de zwaarte van het werk worden bepaald in het kader van dit wetsontwerp én dat in uitzonderingen wordt voorzien.

Overigens werd deze maatregel uitgewerkt in een context die afbreuk doet aan het sociaal overleg.

N° 39 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 12

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article prévoit de relever l'âge légal de la retraite. Or, relever l'âge légal de la pension à 67 ans en 2030 est antidémocratique car avant les élections, tous les partis de la majorité ont indiqué dans leur programme vouloir maintenir l'âge légal de la retraite à 65 ans.

Cette mesure, qui ne tient aucunement compte des réalités et possibilités de tout à chacun, est également injuste car elle va pénaliser un grand nombre de personnes en obligeant, les plus fragiles d'entre nous à travailler plus pour gagner moins. Les femmes, déjà grandement discriminée, le seront encore d'avantage car elles seront particulièrement touchées par cette mesure.

Cette mesure est, en outre, absurde. En effet, avant de penser à augmenter l'âge de la pension, il faut déjà permettre aux travailleurs de continuer à travailler dans de bonne condition jusqu'à l'âge de 65 ans. Il est inutile de sanctionner un travailleur qui ne peut plus travailler ou que plus personne ne veut engager, il faut permettre aux travailleurs qui le souhaite de continuer à travailler dans de bonnes conditions.

Le choix individuel de travailler plus longtemps doit donc être rendu faisable par des conditions de travail modernes et adaptées. Il serait aussi absurde de prétendre vouloir qu'une personne, qui ne le peut plus le faire physiquement, continue à travailler que de vouloir fixer l'âge de la pension à 67 ans.

Il est donc primordial que les discussions sur les critères de pénibilités interviennent dans le cadre de ce projet de loi et que des exceptions y soient prévues.

Le contexte dans laquelle cette mesure a été élaborée porte, par ailleurs, atteinte à la concertation sociale.

De pensioenleeftijd uitstellen betekent een forse stap achteruit wat onze sociale bescherming betreft. De regering dient derhalve haar maatregelen te verantwoorden in het licht van een doelstelling van algemeen belang.

De regering verantwoordt deze aanslag op ons sociaal model echter amper. Ze houdt het bij het voorwendsel dat ons pensioensysteem financieel onhoudbaar is en dat er maatregelen nodig zijn om het te redden.

Deze verantwoording houdt echter geen steek wanneer ze getoetst wordt aan de realiteit. Daar zijn vier redenen voor.

Om te beginnen wekt de regering de indruk dat de financiering van de pensioenen een probleem is dat afzonderlijk moet worden opgelost. Zo wordt voorbijgegaan aan het feit dat de verschillende takken van de sociale zekerheid, waaronder de pensioenen, de werkloosheid of de invaliditeit, sinds 1994 niet meer afzonderlijk worden gefinancierd.

Het klopt dus niet dat de uitbetaling van de pensioenen niet langer kan worden gewaarborgd als de pensioengerechtigde leeftijd niet wordt opgetrokken tot 67 jaar. Niet de financiering van de pensioenen op zich is het probleem, maar wel de totale financiering van de sociale zekerheid.

De regering voert ook aan dat de pensioenkosten tegen 2060 onstopbaar zullen toenemen. Wat is daar precies van aan? Volgens de jongste studie van het Federaal Planbureau zullen de pensioenkosten tegen 2060 groeien met 3,5 % van het bbp. Dat betekent dat de uitgaven tussen 2015 en 2060 jaarlijks met 0,076 % zullen stijgen. Ons land kan die stijging perfect aan zonder dat geraakt wordt aan onze sociale bescherming.

Tot slot beweert de regering dat, als gevolg van de stijging van de levensverwachting, de pensioenkosten zullen blijven stijgen. Sinds enkele jaren zien we echter dat de gemiddelde levensduur minder sterk toeneemt dan voorheen. Uit de demografische studies blijkt echter dat de levensverwachting in België tegen 2060 met 6,5 jaar zal groeien (8 jaar voor de mannen, 5 jaar voor de vrouwen), terwijl dat de voorbije vijftig jaar meer dan 10 jaar bedroeg. Sommige recente studies tonen aan dat dit cijfer nog zou kunnen afnemen, wegens de groeiende invloed van grootschalige vervuiling (bodem, lucht, water enzovoort) op onze gezondheid. Waarom zijn er zo draconische maatregelen nodig om opgewassen te zijn tegen een verhoging van de levensverwachting van 6,5 jaar over een periode van 46 jaar?

En reculant l'âge de la pension, un recul significatif de notre protection sociale est opéré et il appartient donc au gouvernement de justifier ses mesures au regard d'un but d'intérêt général.

Or, le gouvernement justifie à peine cette attaque portée contre notre modèle sociale en prétextant que notre système de pension est insoutenable financièrement et que des mesures sont nécessaires pour le sauver.

Cette justification ne tient pourtant pas lorsqu'on le confronte à la réalité et ce pour 4 raisons.

Tout d'abord, le gouvernement donne le sentiment que le financement des pensions est un problème qui doit être réglé isolément. C'est oublier que depuis 1994, les différentes branches de la sécurité sociale, comme les pensions, le chômage ou l'invalidité, ne font plus l'objet d'un financement séparé.

Dire que le paiement des pensions ne pourra plus être assuré si l'on n'augmente pas l'âge légal de la pension à 67 ans, c'est donc faux! La question n'est pas le financement des pensions en soi mais le financement global de la sécurité sociale.

Le Gouvernement nous dit aussi que le coût des pensions va augmenter de manière irrépressible d'ici 2060. Qu'en est-il réellement? D'après la dernière étude du Bureau Fédéral du Plan, le coût des pensions va augmenter de 3,5 % du PIB d'ici 2060. Cela signifie une croissance des dépenses de 0,076 % par an entre 2015 et 2060. Nous sommes tout-à-fait en mesure d'assumer cette augmentation sans porter atteinte à notre protection sociale.

Enfin, le gouvernement nous explique que le coût des pensions ne va cesser de croître, en raison de l'augmentation de l'espérance de vie. Or, depuis quelques années, l'allongement de la durée de vie est en phase de ralentissement. Les études démographiques annoncent un gain de 6,5 années d'espérance de vie d'ici 2060 en Belgique (8 ans pour les hommes, 5 ans pour les femmes) contre plus de 10 années les 50 dernières années, un chiffre qui, au regard de certaines études récentes, pourrait encore décroître en raison de l'impact croissant des grandes pollutions (sols, air, eau...) sur notre santé. Pourquoi faut-il des mesures aussi drastiques pour faire face à une augmentation de l'espérance de vie de 6,5 ans en 46 ans?

Het gaat in werkelijkheid om een politieke wil van de regering en niet om een probleem van financiële houdbaarheid want er bestaan in ieder geval alternatieven die de verworvenheden minder onderuithalen.

De werkelijke pensioenleeftijd moet worden opgetrokken door stimulerende en vrijwillige maatregelen om oudere werknemers ertoe aan te moedigen en in de mogelijkheid te stellen aan het werk te blijven.

Om die redenen strekt dit amendement ertoe dit artikel weg te laten.

Il s'agit en réalité d'une volonté politique du gouvernement et non pas d'un problème de soutenabilité financière car en tout état de cause des alternatives moins attentatoires existent.

Il faut donc augmenter l'âge effectif de prise de pension par des mesures incitatives et volontaires pour encourager et permettre le maintien à l'emploi des travailleurs âgés.

Pour ces raisons, le présent amendement vise à supprimer cet article.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 40 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 18

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit artikel strekt ertoe de toegang tot het vervroegd pensioen te verstrengen.

Dit is een onbillijke maatregel, die de meest kwetsbare personen zal treffen.

Vrouwen worden inzonderheid getroffen door die verstrengingsmaatregelen, aangezien de meeste vrouwen aan de slag zullen moeten blijven, dan wel in de werkloosheids- of invaliditeitsregeling zullen moeten blijven tot zij de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar hebben bereikt.

Ook de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan worden fors afgebouwd. Het wetsontwerp bepaalt immers dat men een loopbaan van 44 jaar moet kunnen voorleggen om op 60 jaar vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Dat betekent dat men ononderbroken sinds zijn zestiende moet hebben gewerkt.

In de praktijk schrappt het wetsontwerp de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan.

Om die redenen strekt dit amendement ertoe dit artikel weg te laten.

N° 40 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 18

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article entend durcir l'accès à la pension anticipée.

Il s'agit d'une mesure injuste qui frappera les plus fragiles.

Les femmes sont particulièrement touchées par ces durcissements qui auront pour conséquence que la plupart des femmes seront contraintes de travailler ou rester en chômage/invalidité jusqu'à l'âge légal 67 ans.

Les exceptions pour carrière longue sont également réduites à peau de chagrin. En effet, le projet prévoit que pour partir en pension anticipée à 60 ans, il faudra avoir 44 années de carrières. Il faudra donc travailler sans interruption depuis ces 16 ans.

En réalité, le projet supprime les exceptions qui existaient pour carrière longue.

Pour ces raisons, le présent amendement vise à supprimer cet article.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 41 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 19

In het bepaalde onder 1°, de woorden “9 oktober 2014” telkens vervangen door de woorden “1 januari 2015”.

VERANTWOORDING

De sociale partners hebben een eenparig advies verstrekt waarin 1 januari 2015 werd vooropgesteld.

De regering geeft naar eigen zeggen aan dat zij het sociaal overleg in acht neemt en heeft zich dan ook naar alle waarschijnlijkheid vergist door in het wetsontwerp de datum van 9 oktober 2014 op te nemen.

Aangezien deze vergissing moet worden rechtgezet, strekt dit amendement ertoe zulks te doen.

N° 41 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 19

Au 1°, remplacer chaque fois les mots “9 octobre 2014” par les mots “1er janvier 2015”.

JUSTIFICATION

Les partenaires sociaux ont rendu un avis unanime prévoyant la date du 1 janvier 2015.

Le gouvernement qui se dit respectueux de la concertation sociale s’est sans doute trompé en indiquant dans son projet de loi la date du 9 octobre 2014.

Il y a lieu de rectifier cette erreur. Le présent amendement vise donc à réparer cette erreur.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 42 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 20

De woorden “9 oktober 2014” telkens vervangen door de woorden “1 januari 2015”.

VERANTWOORDING

De sociale partners hebben een eenparig advies verstrekt waarin 1 januari 2015 werd vooropgesteld.

De regering geeft naar eigen zeggen aan dat zij het sociaal overleg in acht neemt en heeft zich dan ook naar alle waarschijnlijkheid vergist door in het wetsontwerp de datum van 9 oktober 2014 op te nemen.

Aangezien deze vergissing moet worden rechtgezet, strekt dit amendement ertoe zulks te doen.

N° 42 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 20

Remplacer chaque fois les mots “9 octobre 2014” par les mots “1er janvier 2015”.

JUSTIFICATION

Les partenaires sociaux ont rendu un avis unanime prévoyant la date du 1 janvier 2015.

Le gouvernement qui se dit respectueux de la concertation sociale s'est sans doute trompé en indiquant dans son projet de loi la date du 9 octobre 2014.

Il y a lieu de rectifier cette erreur. Le présent amendement vise donc à réparer cette erreur.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 43 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 21

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit artikel voorziet in de verhoging van de minimumleeftijd om aanspraak te maken op een overlevingspensioen.

Momenteel kan het overlevingspensioen niet meer worden toegekend wanneer de langstlevende echtgenoot jonger is dan 45 jaar. Zolang die echtgenoot die leeftijd niet heeft bereikt, krijgt hij een tijdelijke uitkering, de zogenaamde overgangsuitkering.

Er is al bepaald dat die minimumleeftijd van 45 jaar zal worden opgetrokken naar 50 jaar (door de minimumleeftijd tussen 2015 en 2025 jaarlijks met zes maanden op te trekken).

Bij dit artikel worden de toegangsvoorwaarden tot het overlevingspensioen nog verstrengd, aangezien de minimumleeftijd geleidelijk zal worden opgetrokken van 50 jaar naar 55 jaar in 2030.

Die verstrenging wordt doorgevoerd zonder de vorige hervorming eerst te evalueren. Het valt dan ook te vrezen dat die maatregel een oudere bevolkingsgroep, die het na het overlijden van de echtgenoot al met minder moet doen, zal bestraffen.

Het is nochtans algemeen bekend dat de oudste werknemers nauwelijks kans maken op een nieuwe baan. Het risico is dus zeer groot dat de betrokken bevolkingsgroep in armoede verzeilt, alsook dat inzonderheid de vrouwen andermaal het kind van de rekening zullen zijn.

Aangezien deze maatregel onrechtvaardig is, strekt dit amendement ertoe dit artikel weg te laten.

N° 43 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 21

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article prévoit le relèvement de l'âge minimum pour prétendre à une pension de survie.

Aujourd'hui, la pension de survie ne peut plus être accordée lorsque le conjoint survivant à moins de 45 ans. Si le conjoint survivant n'a pas atteint cet âge, il reçoit une allocation temporaire dite allocation de transition.

Il est déjà prévu de relever l'âge limite de 45 ans à 50 ans (en augmentant l'âge de 6 mois tous les ans entre 2015 à 2025).

Cet article prévoit de durcir encore les conditions d'accès à la pension de survie en prévoyant un augmentant progressivement l'âge minimum de 50 ans à 55 ans en 2030.

Ce durcissement intervient alors qu'aucune évaluation de la réforme précédente n'a été réalisée et nous pouvons craindre qu'il aura pour effet de pénaliser un public âgé, déjà démuné par le décès de leur conjoint.

On sait pourtant, actuellement, les plus âgés ont peu de chance de retrouver un emploi. Il y a donc un risque majeur de précarisation du public concerné qui bien entendu va une fois de plus particulièrement toucher les femmes.

Cette mesure est donc injuste. Le présent amendement vise donc à la supprimer.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 44 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 28

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

De wettelijke pensioenleeftijd verhogen tot 67 jaar in 2030 is ondemocratisch, aangezien alle meerderheidspartijen vóór de verkiezingen in hun programma hebben aangegeven de wettelijke pensioenleeftijd op 65 jaar te willen behouden.

Deze maatregel, die geenszins rekening houdt met de realiteit en met de mogelijkheden van elkeen, is tevens onrechtvaardig, omdat veel mensen – de meest kwetsbaren – zullen worden verplicht méér te werken om minder te verdienen en aldus zullen worden “bestraft”. Vrouwen, die nu al sterk worden gediscrimineerd, zullen nog meer in de verdrukking komen, omdat die maatregel hen bijzonder hard treft.

Bovendien gaat het om een absurde maatregel. Vooraleer de verhoging van de pensioengerechtigde leeftijd te overwegen, moet men immers de werknemers in staat stellen in goede omstandigheden aan de slag te blijven tot de leeftijd van 65 jaar. Het is zinloos een werknemer te bestraffen die niet langer aan de slag kan blijven of die geen werkgever meer vindt; werknemers die dat wensen, moeten over de mogelijkheid beschikken in goede arbeidsomstandigheden te blijven werken.

De individuele keuze om langer aan de slag te blijven, moet dus haalbaar worden gemaakt door moderne en aangepaste arbeidsomstandigheden te creëren. Ernaar streven dat een werknemer die zijn werk fysiek niet langer aankan toch door gaat, zou even absurd zijn als de pensioengerechtigde leeftijd op 67 jaar te willen vastleggen.

Het is dus van het allergrootste belang dat de besprekingen aangaande de criteria inzake de zwaarte van het werk worden bepaald in het kader van dit wetsontwerp én dat in uitzonderingen wordt voorzien.

Overigens werd deze maatregel uitgewerkt in een context die afbreuk doet aan het sociaal overleg.

Dit artikel strekt er eveneens toe de toegang tot het vroegde pensioen te verstrengen.

N° 44 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 28

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Relever l'âge légal de la pension à 67 ans en 2030 est anti-démocratique car avant les élections, tous les partis de la majorité ont indiqué dans leur programme vouloir maintenir l'âge légal de la retraite à 65 ans.

Cette mesure, qui ne tient aucunement compte des réalités et possibilités de tout à chacun, est également injuste car elle va pénaliser un grand nombre de personnes en obligeant, les plus fragiles d'entre nous à travailler plus pour gagner moins. Les femmes, déjà grandement discriminée, le seront encore d'avantage car elles seront particulièrement touchées par cette mesure.

Cette mesure est, en outre, absurde. En effet, avant de penser à augmenter l'âge de la pension, il faut déjà permettre aux travailleurs de continuer à travailler dans de bonne condition jusqu'à l'âge de 65 ans. Il est inutile de sanctionner un travailleur qui ne peut plus travailler ou que plus personne ne veut engager, il faut permettre aux travailleurs qui le souhaite de continuer à travailler dans de bonnes conditions.

Le choix individuel de travailler plus longtemps doit donc être rendu faisable par des conditions de travail modernes et adaptées. Il serait aussi absurde de prétendre vouloir qu'une personne, qui ne le peut plus le faire physiquement, continue à travailler que de vouloir fixer l'âge de la pension à 67 ans.

Il est donc primordial que les discussions sur les critères de pénibilités interviennent dans le cadre de ce projet de loi et que des exceptions y soient prévues.

Le contexte dans laquelle cette mesure a été élaborée porte, par ailleurs, atteinte à la concertation sociale.

Cet article entend également durcir l'accès à la pension anticipée.

Ook dit is een onbillijke maatregel, die de meest kwetsbare personen zal treffen.

Opnieuw worden vrouwen inzonderheid getroffen door die verstrengingsmaatregelen, aangezien de meeste vrouwen aan de slag zullen moeten blijven, dan wel in de werkloosheids- of invaliditeitsregeling zullen moeten blijven tot zij de wettelijke pensioengerechtigde leeftijd van 67 jaar hebben bereikt.

Ook de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan worden fors afgebouwd. Het wetsontwerp bepaalt immers dat men een loopbaan van 44 jaar moet kunnen voorleggen om op 60 jaar vervroegd met pensioen te kunnen gaan. Dat betekent dat men ononderbroken sinds zijn zestiende moet hebben gewerkt. In de praktijk schraapt het wetsontwerp de uitzonderingen op grond van een lange loopbaan.

Tot slot dreigen die maatregelen te worden vernietigd omdat ze ongrondwettig zijn.

Zoals de Raad van Staat immers aangeeft, waarborgt artikel 23 van de Grondwet “het recht op sociale zekerheid”, waaraan een *standstill*-effect is verleend. Dit *standstill*-effect belet de wetgever het door de regelgeving geboden niveau van bescherming aanzienlijk te beknotten, zonder een doel van algemeen belang op te geven, tenzij de maatregelen om dit doel van algemeen belang te bereiken noodzakelijk zijn en aanvaardbaar wat de evenredigheid ervan betreft.

De toegangsvoorwaarden tot het pensioen verstrengen of de pensioenleeftijd uitstellen betekent een forse stap achteruit wat onze sociale bescherming betreft. De regering dient derhalve haar maatregelen te verantwoorden in het licht van een doelstelling van algemeen belang.

De regering verantwoordt deze aanslagen op ons sociaal systeem echter amper. Ze houdt het bij het voorwendsel dat ons pensioensysteem financieel onhoudbaar is en dat er maatregelen nodig zijn om ons sociaal model te redden. Deze verantwoording houdt echter geen steek wanneer ze getoetst wordt aan de realiteit. Daar zijn vier redenen voor.

Om te beginnen wekt de regering de indruk dat de financiering van de pensioenen een probleem is dat afzonderlijk moet worden opgelost. Zo wordt voorbijgegaan aan het feit dat de verschillende takken van de sociale zekerheid, waaronder de pensioenen, de werkloosheid of de invaliditeit, sinds 1994 niet meer afzonderlijk worden gefinancierd.

Il s’agit également d’une mesure injuste qui frappera les plus fragiles.

Les femmes sont, à nouveau, particulièrement touchées par ces durcissements ce qui aura pour conséquence que la plupart des femmes seront contraintes de travailler ou rester en chômage/invalidité jusqu’à l’âge légal 67 ans.

Les exceptions pour carrière longue sont également réduites à peau de chagrin. En effet, le projet prévoit que pour partir en pension anticipée à 60 ans, il faudra avoir 44 années de carrières. Il faudra donc travailler sans interruption depuis ces 16 ans. En réalité, le projet supprime les exceptions qui existaient pour carrière longue.

Enfin, ces mesures risquent d’être annulées pour inconstitutionnalité.

En effet, comme le Conseil d’État le fait remarquer, l’article 23 de la Constitution garantit notamment “le droit à la sécurité sociale” auquel un effet de *standstill* est attaché. Cet effet de *standstill* s’oppose à ce que le législateur réduise sensiblement le niveau de protection offert par la réglementation, sans invoqué un motif d’intérêt général et que les mesures pour atteindre ce but d’intérêt général soient nécessaires et proportionnées.

En durcissant des conditions d’accès à la pension ou en reculant l’âge de la pension, un recul significatif de notre protection sociale est opéré et il appartient donc au gouvernement de justifier ses mesures au regard d’un but d’intérêt général.

Or, le gouvernement justifie à peine les attaques portées contre notre système sociale en prétextant que notre système de pension est insoutenable financièrement et que ces mesures sont nécessaires pour “sauver notre modèle social”. Cette justification ne tient pourtant pas lorsqu’on le confronte à la réalité et ce pour 4 raisons.

Tout d’abord, le gouvernement donne le sentiment que le financement des pensions est un problème qui doit être réglé isolément. C’est oublier que depuis 1994, les différentes branches de la sécurité sociale, comme les pensions, le chômage ou l’invalidité, ne font plus l’objet d’un financement séparé.

Het klopt dus niet dat de uitbetaling van de pensioenen niet langer kan worden gewaarborgd als de pensioengerechtigde leeftijd niet wordt opgetrokken tot 67 jaar. Niet de financiering van de pensioenen op zich is het probleem, maar wel de totale financiering van de sociale zekerheid.

De regering voert ook aan dat de pensioenkosten tegen 2060 onstopbaar zullen toenemen. Wat is daar precies van aan? Volgens de jongste studie van het Federaal Planbureau zullen de pensioenkosten tegen 2060 groeien met 3,5 % van het bbp. Dat betekent dat de uitgaven tussen 2015 en 2060 jaarlijks met 0,076 % zullen stijgen. Ons land kan die stijging perfect aan zonder dat geraakt wordt aan onze sociale bescherming.

Tot slot beweert de regering dat, als gevolg van de stijging van de levensverwachting, de pensioenkosten zullen blijven stijgen. Sinds enkele jaren zien we echter dat de gemiddelde levensduur minder sterk toeneemt dan voorheen. Uit de demografische studies blijkt echter dat de levensverwachting in België tegen 2060 met 6,5 jaar zal groeien (8 jaar voor de mannen, 5 jaar voor de vrouwen), terwijl dat de voorbije vijftig jaar meer dan 10 jaar bedroeg. Sommige recente studies tonen aan dat dit cijfer nog zou kunnen afnemen, wegens de groeiende invloed van grootschalige vervuiling (bodem, lucht, water enzovoort) op onze gezondheid. Waarom zijn er zo draconische maatregelen nodig om opgewassen te zijn tegen een verhoging van de levensverwachting van 6,5 jaar over een periode van 46 jaar?

Het gaat in werkelijkheid om een politieke wil van de regering en niet om een probleem van financiële houdbaarheid want er bestaan in ieder geval alternatieven die de verworvenheden minder onderuithalen.

De werkelijke pensioenleeftijd moet worden opgetrokken door stimulerende en vrijwillige maatregelen om oudere werknemers ertoe aan te moedigen en in de mogelijkheid te stellen aan het werk te blijven.

Om die redenen strekt dit amendement ertoe dit artikel 28, dat maatregelen bevat voor de zelfstandigen, weg te laten.

Dire que le paiement des pensions ne pourra plus être assuré si l'on n'augmente pas l'âge légal de la pension à 67 ans, c'est donc faux! La question n'est pas le financement des pensions en soi mais le financement global de la sécurité sociale.

Le Gouvernement nous dit aussi que le coût des pensions va augmenter de manière irrépessible d'ici 2060. Qu'en est-il réellement? D'après la dernière étude du Bureau Fédéral du Plan, le coût des pensions va augmenter de 3,5 % du PIB d'ici 2060. Cela signifie une croissance des dépenses de 0,076 % par an entre 2015 et 2060. Nous sommes tout-à-fait en mesure d'assumer cette augmentation sans porter atteinte à notre protection sociale.

Enfin, le gouvernement nous explique que le coût des pensions ne va cesser de croître, en raison de l'augmentation de l'espérance de vie. Or, depuis quelques années, l'allongement de la durée de vie est en phase de ralentissement. Les études démographiques annoncent un gain de 6,5 années d'espérance de vie d'ici 2060 en Belgique (8 ans pour les hommes, 5 ans pour les femmes) contre plus de 10 années les 50 dernières années, un chiffre qui, au regard de certaines études récentes, pourrait encore décroître en raison de l'impact croissant des grandes pollutions (sols, air, eau...) sur notre santé. Pourquoi faut-il des mesures aussi drastiques pour faire face à une augmentation de l'espérance de vie de 6,5 ans en 46 ans?

Il s'agit en réalité d'une volonté politique du gouvernement et non pas d'un problème de soutenabilité financière car en tout état de cause des alternatives moins attentatoires existent.

Il faut donc augmenter l'âge effectif de prise de pension par des mesures incitatives et volontaires pour encourager et permettre le maintien à l'emploi des travailleurs âgés.

Pour ces raisons, le présent amendement vise à supprimer l'article 28 qui contient ces mesures pour les travailleurs indépendants.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 45 VAN DE HEER **DAERDEN c.s.**

Art. 34

Dit artikel weglaten.

VERANTWOORDING

Dit artikel voorziet in de verhoging van de minimumleeftijd om aanspraak te maken op een overlevingspensioen.

Momenteel kan het overlevingspensioen niet meer worden toegekend wanneer de langstlevende echtgenoot jonger is dan 45 jaar. Zolang die echtgenoot die leeftijd niet heeft bereikt, krijgt hij een tijdelijke uitkering, de zogenaamde overgangsuitkering.

Er is al bepaald dat die minimumleeftijd van 45 jaar zal worden opgetrokken naar 50 jaar (door de minimumleeftijd tussen 2015 en 2025 jaarlijks met zes maanden op te trekken).

Bij dit artikel worden de toegangsvoorwaarden tot het overlevingspensioen nog verstrengd, aangezien de minimumleeftijd geleidelijk zal worden opgetrokken van 50 jaar naar 55 jaar in 2030.

Die verstrenging wordt doorgevoerd zonder de vorige hervorming eerst te evalueren. Het valt dan ook te vrezen dat die maatregel een oudere bevolkingsgroep, die het na het overlijden van de echtgenoot al met minder moet doen, zal bestraffen.

Het is nochtans algemeen bekend dat de oudste werknemers nauwelijks kans maken op een nieuwe baan. Het risico is dus zeer groot dat de betrokken bevolkingsgroep in armoede verzeilt, alsook dat inzonderheid de vrouwen andermaal het kind van de rekening zullen zijn.

N° 45 DE M. **DAERDEN ET CONSORTS**

Art. 34

Supprimer cet article.

JUSTIFICATION

Cet article prévoit le relèvement de l'âge minimum pour prétendre à une pension de survie.

Aujourd'hui, la pension de survie ne peut plus être accordée lorsque le conjoint survivant à moins de 45 ans. Si le conjoint survivant n'a pas atteint cet âge, il reçoit une allocation temporaire dite allocation de transition.

Il est déjà prévu de relever l'âge limite de 45 ans à 50 ans (en augmentant l'âge de 6 mois tous les ans entre 2015 à 2025).

Cet article prévoit de durcir encore les conditions d'accès à la pension de survie en prévoyant un augmentant progressivement l'âge minimum de 50 ans à 55 ans en 2030.

Ce durcissement intervient alors qu'aucune évaluation de la réforme précédente n'a été réalisée et nous pouvons craindre qu'il aura pour effet de pénaliser un public âgé, déjà démuné par le décès de leur conjoint.

On sait pourtant, actuellement, les plus âgés ont peu de chance de retrouver un emploi. Il y a donc un risque majeur de précarisation du public concerné qui bien entendu va une fois de plus particulièrement toucher les femmes.

Aangezien deze maatregel onrechtvaardig is, strekt dit amendement ertoe dit artikel weg te laten.

Cette mesure est donc injuste. Le présent amendement vise donc à la supprimer.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)

Nr. 46 VAN DE HEER DAERDEN c.s.

Art. 51 (nieuw)

Onder een titel 7 “Haalbare loopbaan”, Enig hoofdstuk “Wijziging van het koninklijk besluit van 12 december 2001”, een artikel 51 invoe-gen, luidende:

“Art. 51. Artikel 6 van het koninklijk besluit van 12 december 2001 tot uitvoering van hoofdstuk IV van de wet van 10 augustus 2001 betreffende verzoening van werkgelegenheid en kwaliteit van het leven betreffende het stelsel van tijdskrediet, loopbaanvermindering en vermindering van de arbeidsprestaties tot een halftijdse betrekking, wordt hersteld in de redactie van vóór de wijziging bij het koninklijk besluit van 30 december 2014.”.

VERANTWOORDING

Zoals vele deskundigen de afgelopen maanden hebben benadrukt, mag het pensioendeбат niet worden beperkt tot louter de pensioenen, maar moet het breder zijn en de hele loopbaan van de werknemers betreffen. Het moet onder andere betrekking hebben op maatregelen die erop gericht zijn de werknemers in de mogelijkheid te stellen hun loopbaan in aanvaardbare omstandigheden te verlengen.

Om die verlenging mogelijk temaken, is het essentieel dat de werknemers het einde van hun loopbaan flexibeler kunnen maken. Dat kan onder meer door gebruik te maken van het tijdskrediet bij het loopbaaneinde.

De regering heeft een aantal maatregelen getroffen om de leeftijd bij het gebruik van het tijdskrediet bij het loopbaaneinde te verhogen. Die wordt sinds 1 januari 2015 verhoogd tot 60 jaar, behoudens uitzonderingen die op 1 januari 2019 zullen uitdoven.

Dit amendement strekt ertoe de mogelijkheden van vóór 1 januari 2015 te herstellen: tijdskrediet bij het loopbaaneinde kan worden genomen vanaf de leeftijd van 55 jaar en vanaf 50 jaar voor enkele beroepen die zowel zwaar als schaars zijn, zoals dat van verpleegkundige.

N° 46 DE M. DAERDEN ET CONSORTS

Art. 51 (nouveau)

Sous un titre 7 “carrière viable” chapitre unique “Modification de l’arrêté royal du 12 décembre 2001”, insérer un article 51, rédigé comme suit:

“Art. 51. L’article 6 de l’arrêté royal du 12 décembre 2001 pris en exécution du chapitre IV de la loi du 10 août 2001 relative à la conciliation entre l’emploi et la qualité de vie concernant le système du crédit-temps, la diminution de carrière et la réduction des prestations de travail à mi-temps est rétabli dans sa rédaction antérieure à sa modification par l’arrêté royal du 30 décembre 2014.”.

JUSTIFICATION

Comme de nombreux experts l’ont souligné ces derniers mois, le débat sur les pensions ne doit pas se limiter uniquement aux pensions proprement dites mais doit être plus large et concerner toute la carrière des travailleurs. Il doit, entre autres, porter sur des mesures visant à permettre aux travailleurs de prolonger leur carrière dans des conditions acceptables.

Pour que cette prolongation soit possible, il est essentiel que les travailleurs puissent aménager leur fin de carrière de manière plus souple. Le recours au crédit-temps fin de carrière est l’un des éléments qui le permettent.

Le gouvernement a pris une série de mesures visant à augmenter l’âge de recours au crédit-temps fin de carrière. Celui-ci est porté à 60 ans depuis le 1er janvier 2015 sauf exceptions qui s’éteindront au 1er janvier 2019.

Le présent amendement vise à rétablir les possibilités offertes avant le 1er janvier 2015: le crédit-temps fin de carrière pourra être pris à partir de l’âge de 55 ans et à 50 ans pour quelques métiers qui sont à la fois lourds et en pénurie, comme les infirmiers par exemple.

Het is duidelijk dat dezelfde logica ook moet gelden voor de overheidssector met betrekking tot de loopbaanonderbreking bij het loopbaaneinde.

Il est évident que la même logique devra également être adoptée dans le secteur public, en ce qui concerne l'interruption de carrière fin de carrière.

Frédéric DAERDEN (PS)
Eric MASSIN (PS)
Laurette ONKELINX (PS)
Jean-Marc DELIZÉE (PS)
Karin TEMMERMAN (sp.a)
Hans BONTE (sp.a)
Wouter DE VRIENDT (Ecolo-Groen)
Georges GILKINET (Ecolo-Groen)